

Guia de l'estudiant

2001 | 2002

Universitat de Vic

Mestre.

Educació Especial

Facultat d'Educació

Índex

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professors i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Organització dels Ensenyaments	13
Pla d'Estudis 2000.....	13
Pla d'Estudis 1992	14
Programes de les assignatures	15
Assignatures obligatòries de 1r curs (Pla d'Estudis 2000)	15
Didàctica General	15
Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar	18
Llengua i la seva Didàctica (Didàctica de la Llengua i la Literatura)	21
Educació Artística i la seva Didàctica (Expressions Artístiques: Musical, Plàstica i Audiovisual) ..	24
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	28
Matemàtiques i la seva Didàctica	31
Coneixement del medi Natural, Social i Cultural	34
Teories i Institucions Contemporànies d'Educació	36
Assignatures obligatòries de 2n curs (Pla d'Estudis 2000)	39
Pràctiques I.....	39
Tractaments Educatius dels Trastorns de la Llengua Escrita	41
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	44
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Auditiva	47
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Visual	49
Organització del Centre Escolar.....	51
Assignatures obligatòries de 3r curs (Pla d'Estudis 1992)	53
Educació i Societat en Canvi.....	53
Trastorns de Conducta i Personalitat	55
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Visual	57
Pràctiques III	59
Organització del Centre Escolar	61
Inadaptació i Treball Social en Educació Especial	63
Aspectes Didàctics i Organitzatius de l'Educació Especial	65
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Motòrica	68
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Mental	70

Presentació

Benvolgut/da estudiant:

Amb aquestes quatre ratlles de presentació s'enceta la «Guia de l'estudiant» per al curs 2001-2002 en la qual trobaràs els aspectes bàsics per orientar-te en la teva activitat a la Facultat d'Educació.

Si ets un nou estudiant del nostre centre, et donem la benvinguda i et recomanem vivament la lectura de la «Guia». Si ja ets estudiant de cursos anteriors també et fem la mateixa recomanació perquè cada curs hi ha novetats i modificacions respecte de la «Guia» anterior.

La part central de la «Guia» són els programes de les assignatures obligatòries, amb el nom dels professors que les imparteixen, les metodologies, bibliografies, sistemes d'avaluació. Val la pena que a l'inici de curs facis una bona lectura dels programes que cursaràs per fer-te una idea de l'enfocament, les temàtiques i les tasques que hauràs de realitzar. Un cop iniciat el curs, la «Guia» et servirà de referència constant: tingues en compte també que al mes de febrer canviaràs d'assignatures i en començaràs de noves. També has de tenir en compte que els nostres estudis són de caràcter presencial. En aquest sentit, l'assistència continuada a classe és un factor que es valora per part del professorat.

Però també és molt important que repassis la informació referent a l'organització de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic, així com tota la informació que et cal saber per entendre el funcionament del Pla d'Estudis perquè d'aquesta manera podràs triar i canalitzar els teus interessos personals amb més coneixement de causa. Aquesta «Guia» es complementa amb el volum que conté la informació de les assignatures optatives i de lliure elecció per als estudiants de 2n i 3r de les diferents especialitats de Mestre.

Esperem que la «Guia» et sigui d'utilitat i et recomanem que la tinguis sempre a mà per poder-la consultar. Finalment, et desitgem un bon curs acadèmic i que les previsions que professors i personal de serveis hem planificat i que consten en aquesta «Guia de l'Estudiant» es corresponguin amb la pràctica diària amb l'objectiu d'oferir una bona formació universitària.

Antoni Tort i Bardolet
Degà de la Facultat d'Educació

La Facultat d'Educació

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els següents ensenyaments:

- Mestre. Especialitat Educació Infantil
- Mestre. Especialitat Educació Primària
- Mestre. Especialitat Educació Especial
- Mestre. Especialitat Llengua Estrangera
- Mestre. Especialitat d'Educació Física
- Educació Social
- Llicenciatura de Psicopedagogia
- Llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen els professors d'una mateixa àrea disciplinària. Actualment hi ha sis Departaments:

- Departament de Ciències i Ciències Socials
- Departament de Ciències de l'Educació
- Departament d'Educació Especial
- Departament d'Educació Infantil
- Departament d'Expressions
- Departament de Filologia

Al capdavant de cada Departament hi ha un professor/professora que exerceix de coordinador.

Òrgans de govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels següents membres:

- Antoni Tort i Bardolet, degà
- Sebastià Riera i Cusí, cap d'Estudis
- Pere Pujolàs i Maset, coordinador dels estudis d'Educació Social
- Robert Ruiz i Bel, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
- Joan Soler i Mata, coordinador dels estudis de Mestre

La Junta de Facultat

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat.

Està constituïda per:

- El degà de la Facultat, que la presideix.
- La resta de membres del deganat de la Facultat.
- Els caps de departament.
- Dos representants del professorat amb docència plena o exclusiva a la Facultat.
- Dos estudiants de la Facultat.
- Un representant del personal no docent destinat a la Facultat.

Departaments, professorat i professionals dels serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

Cap: Josep Casanovas i Prat
Professors: Josep Ayats i Bancells
Miquel Caballeria i Suriñach
Pau Casañas i Xuriach
Dolors Anton i Solà
Marta Marimon i Martí
Jordi Martí i Feixas
Joan Mir i Tubau
Santiago Ponce i Vivet
Ramon Rial i Carbonell
Sebastià Riera i Cusí
Andreu Roca i Prat
Carme Sanmartí i Roset
Jacint Torrents i Buxó
Joan Vancells i Flotats

Departament de Ciències de l'Educació

Cap: Esther Fatsini Matheu
Professors: Jaume Carbonell i Sebarroja
Isabel Carrillo i Flores
Miquel Casanovas i Prat
Eulàlia Collelldemont i Pujadas
Rosa Guitart i Aced
Cristina Jurado i Verdaguer
Ramon Plandiura i Vilacís
Anna Pujol i Costa
Xavier Rambla i Marigot
Sònia Reig i Orta
Josep Santacreu i Tañà
Àngel Serra i Jubany
Núria Simó i Gil
Ramon Sitjà i Domènech
Joan Soler i Mata
Montserrat Solerdelcoll i Ralló
Antoni Tort i Bardolet
Joan Vera i Saucedo
Jordi Verdaguer i Gorchs

Departament d'Educació Especial

Cap: Robert Ruiz i Bel
Professors: Montserrat Benlloch i Burrull
Jaume Carbonés i López
Isabel Carrera i Blancafort
Montserrat Castells i Clota

Ramon Coma i Ferrer
Manel Dionís Comas i Mongay
Fina Cullerell i Suriñach
Josep Font i Roura
Assumpció Guillén i Font
José Ramón Lago Martínez
Olga Pedragosa i Xuclà
Núria Prat i Bau
Pere Pujolàs i Maset
Gemma Riera i Romero
M. Rosa Roca i Tañà
Joan Sala i Baiget
Núria Tarré i Gallart
Jesús Valero i García

Departament d'Educació Infantil

Cap: Núria Franc i Batlle
Professors: Àngel Alsina i Pastells
Irene Balaguer i Felip
M. Carme Bernal i Creus
M. Teresa Buscart i Corominas
M. Antònia Canals i Tolosa
Miquel Casadevall i Ginestet
Providència Dauffi i Moreso
M. Teresa Feu i Vidal
Teresina Maideu i Puig
Maite Pujol i Mongay
Neus Sol i Mauri

Departament d'Expressions

Cap: Josep Vernis i Burés
Professors: Joan Arumí i Prat
Sebastià Bardolet i Mayola
Miquel Pérez i Mas
Dolors Rusiñol i Cirera
Arnau Vernis i Llambias

Departament de Filologia

Cap: Teresa Puntí i Jubany
Professors: Francesc Codina i Valls
Jordina Corominas i Subirats
Marta Corominas i Salom
Assumpta Fargas i Riera
Josep Fornols i Puigoriol
Josep Gallart i Bau
Núria Medina i Casanovas
Ronald Puppo i Bunds
Modest Reixach i Pla
Carme Rubio i Larramona

Segimon Serrallonga i Morer
Josep Tió i Casacuberta
Ricard Torrents i Bertrana
Anna Vallbona i González

Coordinació Pràctiques: Providència Daufi i Moreso

Professionals dels Serveis

Secretaria Acadèmica: Elisabet Vila i Sala

Secretàries de Direcció: Dolors Ruiz i Zafra

Marta Peix i Cabanes

Secretària de Pràctiques: Dolors Muñoz i Vilaseca

Secretària auxiliar: Rosa M. Guix i Godayol

Calendari acadèmic

1r Curs

Rebuda dels estudiants: 1 d'octubre a les 9 h (grups matí) i a les 15,30 h (grups tarda)

Docència del 1r quadrimestre: de l'1 d'octubre al 25 de gener

Exàmens:

1a convocatòria: del 28 de gener al 8 de febrer

2a convocatòria: del 2 al 8 de juliol

Estada a l'escola (Didàctica General): de l'11 al 22 de febrer

Docència del 2n quadrimestre: del 25 de febrer al 7 de juny

Exàmens:

1a convocatòria: del 17 de juny a l'1 de juliol

2a convocatòria: del 2 al 16 de setembre

2n i 3r Curs

Docència del 1r quadrimestre: del 24 de setembre al 14 de desembre

Exàmens:

1a convocatòria: del 17 al 21 de desembre i del 8 al 11 de gener

2a convocatòria: del 2 al 8 de juliol

Pràctiques: del 14 de gener a l'1 de març

Docència del 2n quadrimestre: de l'11 de març al 7 de juny

Exàmens:

1a convocatòria: del 17 de juny a l'1 de juliol

2a convocatòria: del 2 al 16 de setembre

Dies festius:

12 d'octubre de 2001, divendres, festa estatal

1 de novembre de 2001, dijous, Tots sants

2 de novembre de 2001 (pont), divendres

6 de desembre de 2001, dijous, festa estatal

7 de desembre de 2001 (pont), divendres

23 d'abril de 2002, dimarts, festa patronal de la UV, Sant Jordi

1 de maig de 2002, dimecres, festa estatal

20 de maig de 2002, dilluns, Segona pasqua

5 de juliol de 2002, divendres, Festa major de Vic

11 de setembre de 2002, dimecres, Diada nacional de Catalunya

Vacances:

Nadal: del 22 de desembre de 2001 al 7 de gener de 2002, ambdós inclosos

Setmana santa: del 25 de març de 2002 al 1 d'abril de 2002, ambdós inclosos

Organització dels Ensenyaments

Pla d'Estudis 2000

D'acord amb nou el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Mestre, especialitat d'Educació Especial s'organitzen en tres cursos de dos quadrimestres cadascun amb un total de 207 crèdits, entre els quals n'hi ha de teòrics i de pràctics. Cada quadrimestre té una durada de 15 setmanes lectives.

Els 207 crèdits estan distribuïts de la següent manera:

Matèries Troncals i Obligatòries:	168 crèdits
Matèries Optatives:	18 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:	21 crèdits

Dins la carrera es contemplen uns períodes de pràctiques d'ensenyament en centres escolars que suposen per a l'estudiant un 15% de la càrrega lectiva global dels seus estudis.

Ordenació temporal de l'ensenyament

PRIMER CURS COMÚ	C.A.	Quadrimestre Grup B (tarda)	Quadrimestre Grup D (tarda)
Didàctica General	10,5	Anual	Anual
Teories i Institucions Contemporànies d'Educació	6	1r	1r
Psicologia de l'Educació i Desenvolupament en l'Edat Escolar	9	Anual	Anual
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	4,5	1r	2n
Expressió Plàstica i Musical	13,5	Anual	Anual
Matemàtiques i la seva Didàctica	4,5	2n	2n
Llengua i la seva Didàctica	12	Anual	Anual
Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	6	2n	1r

SEGON CURS	C.A.	Quadrimestre Grup B (tarda)
Pràctiques I	15	Anual
Tractaments Ed. dels Trastorns de la Llengua Escrita	10	Anual
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	8	Anual
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Auditiva	6	3r
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Visual	6	4t
Organització del Centre Escolar	4,5	3r

Pla d'Estudis 1992

D'acord amb el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Mestre, especialitat d'Educació Especial, s'organitzen en tres cursos de dos quadrimestres cadascun amb un total de 207 crèdits, entre els quals n'hi ha de teòrics i de pràctics. Cada quadrimestre té una durada de 15 setmanes lectives.

Els 207 crèdits estan distribuïts de la següent manera:

Matèries Troncals:	135 crèdits
Matèries Obligatòries:	36 crèdits
Matèries Optatives:	15 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:	21 crèdits

Dins la carrera es contemplen uns períodes de pràctiques d'ensenyament en centres escolars que suposen per a l'estudiant un 15% de la càrrega lectiva global dels seus estudis.

Ordenació temporal de l'ensenyament

TERCER CURS	C.A.	Grup B (tarda)	Grup A (matí)
Educació i Societat en Canvi	6	Anual	Anual
Trastorns de Conducta i Personalitat	6	Anual	Anual
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Visual	6	Anual	Anual
Pràctiques III	16	Anual	Anual
Organització del Centre Escolar	4,5	6è	6è
Inadaptació i Treball Social en EE	6	5è	5è
Aspectes Didàctics i Organitzatius de l'Ed. Especial	6	5è	6è
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Motòrica	6	Anual	—
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Mental	9	—	Anual

Assignatures obligatòries de primer curs (Pla 2000)

Didàctica General

PROFESSORAT: Ramon SITJÀ i DOMÈNECH
Neus SOL i MAURI

Assignatura anual. 10,5 crèdits

OBJECTIUS:

L'assignatura de Didàctica General té com a objectius bàsics:

- a) Identificar i analitzar els aspectes principals que configuren el treball docent.
- b) Viure i reflexionar sobre els fenòmens que es produeixen a l'aula d'una escola, a través de la realització de pràctiques.
- c) Conèixer, aplicar i jutjar estratègies, metodologies i recursos que permetin afrontar aquest procés.

Aquests aspectes impliquen posar en contacte els estudiants amb la realitat escolar amb l'ajuda de coneixements científics i culturals, i amb instruments pràctics tot entenent l'escola com un fenomen educatiu complex que es relaciona amb l'entorn social i amb les diverses expressions de la vida quotidiana.

Impliquen també una coordinació d'estratègies de treball interdisciplinari connectades als diversos treballs i iniciatives pedagògiques que duen a terme els estudiants en aquesta assignatura i en les altres que cursen durant el primer i segon quadrimestre. S'establiran, doncs, propostes de treball conjunt amb la resta d'assignatures que coincideixin en els mateixos quadrimestres.

L'assignatura de Didàctica General inclou dins de la seva programació 15 dies d'estada en una escola per tal de mantenir el contacte amb la realitat educativa des del primer curs de la carrera. L'estada es realitzarà a mig curs i l'estudiant assistirà a l'escola assignada en l'horari de 9 a 17h, sense classes a la Facultat.

CONTINGUTS:

Els continguts que es detallen a continuació articulen el programa de l'assignatura a l'entorn de nuclis temàtics que l'estudiant cal que relacioni per entendre de quina manera el docent organitza la seva pràctica.

1. Introducció

- 1.1. Què és la Didàctica?
- 1.2. Acció educativa

2. Les finalitats educatives

- 2.1. Necessitats educatives de la societat actual
- 2.2. Finalitats de l'educació avui

3. L'escola

- 3.1. Característiques de l'escola. Context escolar.
- 3.2. Estructura de l'escola. Sistema Educatiu
- 3.3. Models d'escola

4. Fer de mestre

- 4.1. L'actuació del mestre: experiència, pràctica i teoria docent, expectatives
- 4.2. L'equip de mestres
- 4.3. La presa de decisions davant el coneixement escolar
- 4.4. La tutoria

5. L'infant i el grup-classe

- 5.1. Atenció a la diversitat

- 5.2. Agrupament d'alumnes
- 5.3. L'ambient de classe :
 - 5.3.1. Relacions mestre/alumnat
 - 5.3.2. Relacions entre alumnat
- 6. Currículum escolar i avaluació
 - 6.1. Models d'ensenyament/ aprenentatge i currículum
 - 6.2. El currículum com a procés de presa de decisions
 - 6.3. Anàlisi dels components del currículum
 - 6.4. Paper de l'avaluació a l'escola
- 7. Tema Transversal: Estratègies per ensenyar i aprendre
 Aquest tema es treballarà al llarg del curs a través del projecte de recursos didàctics per treballar a l'aula:
 - 7.1. Recursos educatius
 - 7.2. Metodologies de treball a l'aula
 - 7.3. Planificació didàctica. Sequències didàctiques
- 8. L'estada a l'escola: observació de la pràctica d'aula
 Els diferents temes del curs treballaran elements de reflexió per estudiar:
 - 8.1. Característiques dels infants, relacions dins del grup
 - 8.2. Relacions mestres-alumnat
 - 8.3. Metodologies i estratègies didàctiques

METODOLOGIA:

En l'assignatura es faran servir diferents estratègies didàctiques: conferències, estades, visionatge de films, exposició de materials, treball en grup, sortides, ús de tècniques de recollida d'informació, etc. Cal destacar també que des de l'assignatura de Didàctica General es supervisarà una estada de dues setmanes en una escola. Durant aquest període s'utilitzaran tècniques d'observació que ajudin a descriure aspectes relatius a la vida d'un centre. En el moment oportú es facilitarà bibliografia específica per a cada tema i, si s'escau, es distribuiran materials fotocopiats.

AVALUACIÓ:

- Dues proves escrites.
- Realització d'una Reflexió Personal Individual que reculli les idees clau de cada tema establint relacions amb les diferents fonts d'informació treballades: lectures, experiències viscudes, aspectes de la vida quotidiana.
- Realització d'un Informe de l'estada a l'escola.
- Treball en grup sobre un tema relacionat amb el programa de l'assignatura. Aquest treball s'haurà d'exposar a la classe.
- Es valorarà també la participació activa en el desenvolupament de les sessions de treball i en les diverses activitats.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Antúnez, S. et al. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*, Barcelona: Graó, 1991.
- Barnes, D. *De la comunicació al currículum*, Madrid: Aprendizaje: Visor, 1994.
- Calatayud, E., Palanca, O. *L'avaluació a l'educació primària*, Valencia: Octaedro, 1994.
- Cano, M. I., Lledó, A. *Espacio, comunicación y aprendizaje*, Sevilla: Díada, 1995.
- Carlson, J. Thorpe, C. *Aprender a ser maestro*, Barcelona: Martínez Roca, 1987.
- Cela, J; Palou, J. *Amb veu de mestre*, Barcelona: Eds. 62/Rosa Sensat, 1993.
- Coll, C. et al. *Los contenidos en la reforma. Enseñanza y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*, Madrid: Aula XXI, 1992.

- Connell, R. W. *Escuelas y justicia social*, Madrid: Morata, 1997.
- Egan, K. *Fantasia e imaginación: su poder en la enseñanza*, Madrid: MEC/Morata, 1994
- Elliot, J. *Práctica recerca i teoria en educació*, Vic: Eumo Editorial, 1989.
- Franch, J. et al. *El grup-classe: un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Fullan, M. i Hargreaves, A. *¿Hay algo por lo que merezca la pena luchar en la escuela?* Sevilla: Publicaciones M.C.E.P., 1997.
- Gimeno, J.; Pérez, A. *Comprender y transformar la enseñanza*, Madrid: Morata, 1992
- Nova, J. D.; Gowin D. B. *Aprendiendo a aprender*, Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- Parcerisa, A. *Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos*, Barcelona: Graó, 1996.
- Rosales, C. *Didáctica. Núcleos fundamentales*, Madrid: Narcea, 1988.
- Rué, J. *El treball cooperatiu. L'organització social de l'ensenyament i l'aprenentatge*, Barcelona: Barcanova, 1991.
- Sáenz, O. (dir.) *Didáctica general. Un enfoque curricular*, Alcoi: Marfil, 1994.
- Salgueiro, A. *Saber docente y práctica cotidiana*, Barcelona: Octaedro, 1998
- Torres, J. *Globalización e interdisciplinariedad: el currículum integrado*, Madrid: Morata, 1994.
- Torrents, *Aprender a enseñar a aprender*, Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Zabala, A. *La práctica educativa. Com ensenyar*, Barcelona: Graó, 1995.

A banda de la bibliografia específica per a cada apartat del programa, es consultaran regularment les revistes «Guix», «Cuadernos de Pedagogía», «Aula» i «Perspectiva Escolar».

Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar

PROFESSORAT: Anna PUJOL i COSTA
Neus SOL i MAURI

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS GENERALS:

Aquesta assignatura es proposa vincular dos gran àmbits d'estudi de la psicologia: la psicologia de l'educació i la psicologia del desenvolupament.

L'objectiu d'aquesta assignatura és el de conèixer, des de diferents perspectives, com i quins són els canvis globals que es produeixen en el desenvolupament de l'ésser humà des que neix fins a l'etapa de l'adolescència i comprendre el procés d'ensenyament i aprenentatge i els factors psicosocials que hi intervenen.

Tenint en compte el context educatiu en què ens trobem, la relació entre aquests dos coneixements ha de permetre l'efectivitat del procés d'aprenentatge i la intervenció psicològica i educativa.

CONTINGUTS:

- 1.- La Psicologia: concepte, aproximació històrica, tendències, àmbits d'estudi.
- 2.- Les teories sobre el desenvolupament
- 3.- Les teories psicològiques de l'aprenentatge
- 4.- El desenvolupament abans de néixer
- 5.- El nouat
- 6.- Desenvolupament psicològic en la primera infància (0-2 anys)
 - Creixement físic i desenvolupament psicomotor fins als 2 anys
 - Desenvolupament cognitiu durant els dos primers anys
 - Desenvolupament socioafectiu durant la primera infància
- 7.- Desenvolupament i aprenentatge en l'etapa d'educació infantil (2-5 anys)
 - Desenvolupament físic i psicomotor
 - Desenvolupament intel·lectual i processos cognitius
 - Desenvolupament del llenguatge
 - Desenvolupament emocional i afectiu
 - Conducta social i desenvolupament de normes i valors
 - Desenvolupament de la personalitat
- 8.- Desenvolupament i aprenentatge en l'etapa d'educació primària (6-12 anys)
 - Processos cognitius i desenvolupament intel·lectual
 - Coneixement social i desenvolupament de normes i valors
 - Desenvolupament psicosexual
 - Desenvolupament de la personalitat
- 9.- Determinants de l'aprenentatge
 - Capacitat intel·lectual
 - Motivació
 - Mètodes d'ensenyar a pensar
 - Personalitat
 - Interacció professor/a-estudiant
 - Estructura i processos de l'aula
 - Habilitats socials
- 10.- La família com a context de desenvolupament dels fills

- Fites i estratègies de socialització entre pares i fills
- Les relacions entre germans
- L'estimulació afectiva i cognitiva
- Família i escola: pares i professors

11.- Mètodes d'investigació en Psicologia

METODOLOGIA:

La metodologia de treball de l'assignatura combina els aspectes més conceptuals amb la reflexió grupal i l'aplicació pràctica de coneixements.

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura estarà formada per:

5 % - Assistència i participació a les classes

10% - Ressenya d'un llibre de psicologia del desenvolupament o de psicologia educativa.

60 % - Dues proves escrites, una en cada quadrimestre referents a:

- . Contingut del temari.

- . Lectura obligada de dos llibres, un de Psicologia del desenvolupament (primer quadrimestre) i l'altre de Psicologia educativa (segon quadrimestre).

25 % - Treball d'observació i estudi del procés d'aprenentatge i desenvolupament evolutiu d'un nen o nena.

Per aprovar l'assignatura cal aprovar tots els treballs i exàmens.

LECTURES OBLIGATÒRIES:

Cada estudiant/a haurà de llegir obligatòriament dos llibres, a escollir d'entre els següents àmbits:

1. Àmbit de la Psicologia del desenvolupament

Osterrieth, P.: *Psicología infantil*. Madrid: Morata, 1991

Thompson, J.: *Infancia natural*. Barcelona: Blume, 1997

Triadó, C.: *Psicología evolutiva*. Vic: Eumo Editorial, 1998.

2. Àmbit de la Psicologia educativa

Bornas, X. *Desenvolupament de l'autonomia personal*. Vic: Eumo Editorial, 1992.

Goleman, D. *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.

Lipman, M. *Filosofia a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Novak, J. *Conocimiento y aprendizaje*. Madrid: Alianza Editorial, 1998.

Pozo, Ignacio: *Aprendices y maestros*. Madrid: Alianza Editorial, 1999

Rogers, C.R. *Libertad y creatividad en la educación*. Barcelona: Paidós, 1986

Toro, J. *Mitos y errores educativos (castigo, sobreprotección...)*. Barcelona: Martínez Roca, 1981

Delval, J. *Crecer y pensar*. Barcelona: Paidós.

BIBLIOGRAFIA GENERAL:

Beltran, J. i altres: *Psicología de la educación*. Madrid: Eudema Universidad, 1987.

Beltran, Jesús i altres: *Procesos, estrategia y técnicas de aprendizaje*. Madrid: Síntesis, 1993.

Bettelheim, B. *No hay padres perfectos*. Barcelona: Crítica, 1988.

Coll, C. ; Marchesi, A.; Palacios, J. (comps.) *Desarrollo psicológico y Educación, I. Psicología evolutiva*. Madrid: Alianza Editorial, 1990.

Delval, Juan: *Psicología del desarrollo*. Madrid: Siglo XXI, 1994.

Garber, S.; Garber, M. i Spizmen, R.: *Portarse bien*. Barcelona: Medici, 1989.

Harris, P.L.: *Los niños y las emociones*. Madrid: Alianza Editorial, 1992.

- Michelson, L. i altres: *Habilidades sociales en la infancia (Evaluación y tratamiento)*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.
- Palacios, J.; Marchesi, A. i Coll, C. (comp.): *Desarrollo psicológico y educación*. Madrid: Alianza Editorial, 1999.
- Palacios, J. Marchesi, A.; Carretero, M: *Psicología evolutiva 2. Desarrollo cognitivo y social del niño*. Madrid: Alianza Editorial, 1999.
- Palmero, F. i Fernández-Abascal, E.G. (coords.): *Emociones y salud*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Pierce, J.M.: *Aprendizaje y cognición*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Puente, Aníbal : *Cognición y aprendizaje*. Madrid: Pirámide, 1998.
- Rodrigo, M.J. i Palacios, J.: *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza Editorial, 1998.
- Tapia, J.A.: *Motivación y aprendizaje en el aula*. Madrid: Santillana, 1991.
- Thompson, J.: *Infancia natural*. Barcelona: Blume.
- Trianes, M.V.: *Estrés en la infancia*. Madrid. Narcea, 1999.
- Zabala, A. *La práctica educativa*. Barcelona: Graó, 1995.
- Woolfolk, Anita: *Psicología educativa*. Mèxic: Prentice Hall, 1999.

Llengua i la seva Didàctica
Didàctica de la Llengua i la Literatura

PROFESSORAT: Francesc CODINA i VALLS
Teresa PUNTÍ i JUBANY

Anual. 12 crèdits.

OBJECTIUS:

Els objectius bàsics del curs són, d'una banda, dotar els estudiants dels elements teòrics mínims que els permetin entendre i prendre consciència de la complexitat de les habilitats lingüístiques i del sistema de la llengua i, d'una altra banda, proporcionar-los criteris i estratègies adequats per als seu ensenyament-aprenentatge a l'escola.

CONTINGUTS:

A. Escola i aprenentatges lingüístics.

1. Societat, llengua i escola. Multilingüisme i situacions de llengües en contacte. La variació lingüística: varietats associades als usos (registres) als usuaris (dialectes).
2. El paper de l'escola en relació a l'adquisició de les llengües i de la varietat comuna o estàndard. La norma lingüística. El contrast català-castellà. La interferència. Anàlisi d'errors.
3. L'ensenyament del català i en català: visió històrica.
4. Bases psicolingüístiques, sociolingüístiques i organitzatives de l'aprenentatge natural i acadèmic de la L1 i de la L2; l'educació bilingüe i la immersió lingüística.

B. L'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua:

1. La programació general de l'àrea de llengua (català, castellà i llengües estrangeres) segons l'ordenació curricular:
 - 1.1 Els eixos del treball de llengua: ús i comunicació i treball sistemàtic.
 - 1.1.1 Les habilitats lingüístiques en el treball d'ús i comunicació.
 - 1.1.2 La gramàtica, el lèxic, la fonètica i l'ortografia en el bloc del treball sistemàtic.
2. Tècniques i recursos per al treball de llengua a l'escola:
 - 2.1 Punts de partida per al treball de llengua: textos, imatges, jocs, situacions comunicatives, etc.
 - 2.2 Els diferents tipus d'activitats: d'aprenentatge i d'avaluació, orals i escrites, perceptives i productives, obertes i tancades, inductives i deductives, individuals i col·lectives. Seqüències didàctiques, projectes i tallers.
 - 2.3 Les eines bàsiques per al mestre: el folklore, els repertoris de recursos orals i escrits, els aparells audiovisuals i informàtics, els llibres de text, les gramàtiques, els diccionaris i els vocabularis, les revistes especialitzades, etc.
3. El text en l'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua:
 - 3.1 El text com a unitat de comunicació. Les propietats del text: adequació, cohesió i coherència.
 - 3.2 La diversitat textual: tipologies textuais, classificació dels textos segons el canal, l'àmbit d'ús, etc.
 - 3.3 Característiques de la llengua oral i de la llengua escrita.
 - 3.4 Anàlisi de produccions orals i escrites.

C. Les habilitats lingüístiques:

1. Les habilitats perceptives:
 - 1.1 La comprensió oral a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
 - 1.2 El procés lector i les habilitats implicades en la lectura.

- 1.2.1 La comprensió lectora. El text literari.
- 1.2.2 El treball de lectura a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
2. Les habilitats productives:
 - 2.1 L'expressió oral a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
 - 2.2 El procés de composició escrita i les habilitats implicades en l'escriptura.
 - 2.2.1 La composició escrita.
 - 2.2.2 El treball d'expressió escrita a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
3. La integració del treball sistemàtic (gramàtica, lèxic, fonètica i ortografia) en el treball de lectura i de l'escriptura.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es basarà, d'una banda, en un treball de recerca, i de l'altra, en la valoració de les activitats pràctiques realitzades al llarg del curs i de les proves parcials que s'acordin, les quals poden ser recuperades en un examen final.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Apartat A)

Actes del 2n simposi sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants, 2 vols. Vic: Eumo Editorial, 1991-1992.

Artigal, J.M. *La immersió a Catalunya*, Vic: Eumo Editorial, 1989.

Bibiloni, G. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: Edicions 3 i 4, 1997.

Boix, E; Vila, F.X. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.

López del Castillo, L. *Llengua estàndard i nivells de llenguatge*, Barcelona: Laia, 1976.

Payrató, L. *Català col·loquial*. València: Universitat de València, 1996.

Payrató, L. *La interferència lingüística. Comentari i exemples català-castellà*. Barcelona: Curial Edicions catalanes-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985.

Tió, J. *L'ensenyament del català a no-catalanoparlants*. Vic: Eumo Editorial, 1981.

Vila, I. (coord.). *Bilingüisme i educació*. Barcelona: Ediuoc/Proa, 1998.

Apartat B)

Bassols, M. i Torrent, A. *Models textuais*. Vic: Eumo Editorial, 1996.

Camps, A. (ed.). *Text i ensenyament*. Barcelona: Barcanova, 1990.

Cassany, D. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1998.

Castellà, J.M. *De la frase al text*. Barcelona: Empúries, 1992.

Codina, F.; Coromina, E.; Fargas, A.; Fornols, J. *Llengua i comunicació 3 / 4*. Vic: Eumo Editorial, 1997.

Coromina, E.; Casacuberta, X.; Quintana, D. *El treball de recerca*. Vic: Eumo Editorial, 2000.

Cuenca, M.J. *Teories gramaticals i ensenyament de llengües*. València: Tàndem, 1992.

Disseny curricular. Ensenyament Primari. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1990.

Tusón, J. *L'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1996.

Apartat C)

Camps, A. et al. *L'ensenyament de l'ortografia*. Barcelona: Graó, 1989.

Camps, A. *L'ensenyament de la composició escrita*. Barcelona: Barcanova, 1994.

Camps, A. *La gramàtica a l'escola bàsica*. Barcelona: Barcanova, 1985.

Cassany, D. *Construir l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 2000.

Cassany, D. *Descriure escriure*. Barcelona: Empúries, 1993.

Cassany, D. *La correcció del treball escrit*. Vic: Eumo Editorial, 1989.

Cassany, D. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1993.

- Cassany, D. *Reparar l'escriptura*. Barcelona: Graó, 1993.
 Colomer, T (ed.) *Ajudar a llegir*. Barcelona: Barcanova, 1992.
 Colomer, T; Camps, A. *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1991.
 Díaz, E i altres. *Llegir, comprendre i aprendre*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
 Jolibert, J. *Formar infants productors de textos*. Barcelona: Graó, 1992.
 López del Castillo, L. *Llenguatge*. Barcelona: Casals, 1977.
 Ruaix, J. *El català en fitxes/1. Fonètica i ortografia*. Moià: Ed. de l'autor, 1987.
 Ruaix, J. *El català en fitxes/2. Morfologia i sintaxi*. Moià: Ed. de l'autor, 1987.
 Ruaix, J. *El català en fitxes/3. Lèxic i estilística*. Moià: Ed. de l'autor, 1989.
 Serafini, M.T. *Cómo se escribe*. Barcelona: Paidós, 1996.
 Serafini, M.T. *Cómo se estudia*. Barcelona: Paidós, 1991.
 Solé, I. *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó, 1992.

Recursos

- Bassa, R. et al. *Diccimots. El diccionari a l'escola*. Ciutat de Mallorca: Moll, 1992.
 Bassa, R. et al. *Lexijocs. El lèxic a l'escola*. Ciutat de Mallorca: Moll, 1992.
 Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1996.
 Badia, D., Vilà, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
 Bigas, M.; Camps, A.; Milian, M. *Jocs de llenguatge. Jocs d'expressió (2)*. Barcelona: Teide, 1985.
 Sunyol, V. *Màquines per a escriure*. Vic: Eumo Editorial, 1992.

Publicacions periòdiques

- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura
 COM ensenyar català als adults
 Escola Catalana
 Guix
 Llengua i ús
 Pratiques
 Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura

Educació Artística i la seva Didàctica
Expressions Artístiques: Musical, Plàstica i Audiovisual

PROFESSORS: Arnau VERNIS i LLAMBIAS
Miquel PÉREZ i MAS

Annual. 13,5 crèdits

OBJECTIUS:

- Donar a conèixer les tècniques, els codis i els procediments que permetin a l'estudiant dur a terme una educació a l'aula a través de les expressions musicals, plàstiques i audiovisuals.
- Formar els estudiants per tal que rebin, processin i utilitzin correctament els missatges artístics perquè siguin assumits i duts a la pràctica amb llibertat, d'una manera intel·ligent i crítica.

CONTINGUTS:

Bloc 1 - MÚSICA:

1. Coneixements per a la pràctica dels elements bàsics del llenguatge musical. Implicacions didàctiques.
Repertori:
 - 1.1 Signes generals i llur significat.
 - 1.2 Aspectes rítmics.
 - 1.3 Aspectes mètrics.
 - 1.4 Aspectes melòdics.
 - 1.5 Coneixement a través del cant en comú d'un repertori de cançons, tradicionals catalanes i d'altres, prou significatiu des del punt de vista cultural i també tenint present la futura professió dels estudiants. Comentari i situació puntual de cada cançó. Educació de la veu: principis bàsics.
2. Música, cultura i societat:
 - 2.1 Presència de la música en la societat.
 - 2.1.1 Nocions de caire teòric:

Quina presència té la música en el nostre entron. Quina funcionalitat se li atribueix. Quin tractament se li dona. Quina importància se li reconeix en la vida sobretot cultural de la nostra societat. Quina missió de li confia, individualment i socialment, segons els pobles i les cultures.
 - 2.1.2 Pràctica:
 - a) Aportar experiències observades directament, viscudes, referenciades, sobre qualsevol manifestació de caràcter musical en la societat actual.
 - b) Posada en comú: presentació, ordenació i aclariments sobre el material aportat.
3. Música: Projecció didacticopedagògica:
 - 3.1 Repàs esquemàtic dels valors pedagògics i didàctics de la música:
 - 3.1.1 Nocions de caire teòric:
 - 1) Facultats psíquiques i físiques principals de la persona que la música sol activar coordinadament des del moment de la seva creació fins a la seva darrera manifestació. Reflexió particular sobre la contribució de la música en el desenvolupament harmònic de totes les facultats en l'educand.
 - a) Àrea psíquica: creació; conceptes; lògica; sensacions; emocions.
 - b) Àrea corporal: els sentits; la veu; el silenci i el so físics; la motricitat i l'eurítmia; el domini i la llibertat corporals.
 - c) Àrea social: l'expressivitat; la convivència; la comunicació; la compenetració; la comprensió; la participació; la cooperació.
 - 2) Repàs general i puntual de detalls significatius de la incidència de les cançons en l'educació global

de la persona i la comunitat.

3.2.2 Pràctica:

Anàlisi de cançons que tenen com a centre d'interès la infantesa, sota el punt de vista dels seus valors pedagògics i didàctics.

Bloc 2 - PLÀSTICA:

1. Estructuració de la plàstica com a llenguatge:

- 1.1 Elements bàsics: l'espai i el pla.
- 1.2 L'espai com un tot i el pla com un límit de l'espai.
- 1.3 Límits d'espai.
- 1.4 Plans horitzontal, inclinat i vertical.

2. El punt:

- 2.1 El punt com a element gràfic mínim.
- 2.2 El punt en l'espai.
- 2.3 El punt sobre el pla.
- 2.4 Capacitat expressiva del punt.
- 2.5 Experimentació del punt sobre diferents suports, amb materials diversos i utilització de diferents eines de treball.

3. La línia:

- 3.1 Estudi de la línia com a dinàmica del punt.
- 3.2 La línia en l'espai.
- 3.3 La línia sobre el pla.
- 3.4 Capacitat expressiva de la línia: en ella mateixa o en funció del que representa.
- 3.5 Divisió dels límits de l'espai.
- 3.6 Línies tancades.
- 3.7 Lectura de formes (contorn, entorn).

4. El color:

- 4.1 Descomposició de la llum: prisma òptic.
- 4.2 Color matèria (pigmentació).
- 4.3 Colors primaris.
- 4.4 Gammes cromàtiques.
- 4.5 Comportament dels colors.
- 4.6 Exercicis de gradació del color (valors).
- 4.7 Colors càlids i colors freds.
- 4.8 Exercicis d'aplicació del color: gammes, valors i transparències.

5. Composició:

- 5.1 Entendre la composició com a ordenació subjectiva d'elements gràfics: punts-línies-formes-espais.
- 5.2 Simetries o asimetries.
- 5.3 Estructures de la composició: composicions geomètriques, orgàniques i mixtes.
- 5.4 Composició de línies que divideixen el límit de l'espai.
- 5.5 Composició de formes tancades

6. La matèria:

- 6.1 Possibilitats expressives de la matèria.
- 6.2 Textures.
- 6.3 Texturació de la matèria per a la seva manipulació.
- 6.4 Composició de textures.

7. El volum:

- 7.1 Volums en l'espai.

- 7.2 Incidència de la llum.
- 7.3 El buit com a volum interior.
- 8. Proporcions:
 - 8.1 Dimensió.
 - 8.2 Relació en les dimensions.
 - 8.3 Mòdul.
 - 8.4 Modulació de l'espai, modulació del pla.
 - 8.5 La figura humana.
- 9. Perspectiva:
 - 9.1 Concepte de distància en profunditat.
 - 9.2 Exercicis de perspectiva per proporció, situació a diferents plans.
 - 9.3 Exercicis de perspectiva en base a les línies de fuga.
 - 9.4 Exercicis de perspectiva per mitjà del color (sensació de profunditat).

Bloc 3 - AUDIOVISUAL:

- 1. Introducció:
 - 1.1 Concepte d'imatge i comunicació.
 - 1.2 Realitat i representació.
- 2. Tecnologia dels mitjans audiovisuals:
 - 2.1 La imatge fotogràfica.
 - 2.2 La representació del moviment: el cinema.
 - 2.3 La instantaneïtat teledifusiva.
 - 2.4 L'enregistrament electrònic: el vídeo.
 - 2.5 La imatge numèrica.
- 3. El llenguatge audiovisual:
 - 3.1 El llenguatge cinematogràfic.
 - 3.2 La narració audiovisual.
 - 3.3 El "dialecte" televisiu.
 - 3.4 L'escriptura audiovisual: el guió.
- 4. Estructura de la producció audiovisual:
 - 4.1 La producció cinematogràfica i videogràfica.
 - 4.2 La producció televisiva.
- 5. Lectura de la imatge:
 - 5.1 Anàlisi de la imatge fixa.
 - 5.2 Propostes metodològiques per a l'anàlisi del film
 - 5.3 Propostes metodològiques per a l'anàlisi de la imatge publicitària.
- 6. Explotació i didàctica dels recursos audiovisuals:
 - 6.1 El potencial educatiu de la fotografia.
 - 6.2 Didàctica de la imatge en moviment.
 - 6.3 El vídeo a l'escola: eina d'aprenentatge i socialització.
 - 6.4 El vídeo didàctic: característiques.
 - 6.5 Televisió i educació.

AVALUACIÓ:

Contínua a través de l'assistència activa i interessada i de la demostració dels coneixements especificats. A més, s'hauran de realitzar exercicis específics per a cada un dels blocs que figuren en el programa. La nota final serà la mitjana de totes les notes obtingudes a partir de l'aprovació dels exercicis de cada bloc.

El Bloc 1 constarà d'una prova escrita sobre la música en la societat i la cultura, i una prova sobre la pràctica

musical. El Bloc 2 s'avaluarà a partir de la presentació de les propostes i dels exercicis gràfics corresponents. El Bloc 3 constarà d'un treball i d'una prova final.

BIBLIOGRAFIA:

Bloc 1. Música:

- Blacking, J., *Fins a quin punt l'home és music?*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
Busqué, M., *Violet Sant Pere i Violet Sant Pau*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1981.
Busqué, M.; Pujol, A., *Ximic*. Berga: Amalgama, 1996.
De Candé, R., *Diccionari de la Música*. Barcelona: Ed. 62, 1967.
Maideu, J., *Assaig. Cançons i exercicis*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
Maideu, J., *Llibre de cançons. Crestomatia de cançons tradicionals catalanes*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
Willems, E., *El valor humano de la educación musical*. Barcelona-Buenos Aires: Paidós, 1981.

Bloc 2. Plàstica:

- Argan, G.C., *El arte moderno*. Madrid: Akal, 1991.
Dondis, D.A., *La sintaxis de la imagen*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Fabris, G., *Color (proyecto y estética en las artes gráficas)*. Madrid: Ediciones Don Bosco, 1979.
Maltese, C., *Las técnicas artísticas*. Madrid: Cátedra, 1980.
Munari, B., *Diseño y comunicación visual*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Panofsky, E., *Estudios sobre iconología*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.
Pedrola, A., *Materials-procediments i tècniques pictòriques*. Barcelona: Barcanova, 1990.
Rudolf, A., *Arte y percepción visual*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.

Bloc 3. Audiovisual:

- Aparici, R.; Garcia, A.; Valdívía, M., *La imagen*. Madrid: UNED, 1992.
Ferrés, J., *Televisión y educación*. Barcelona: Paidós, 1996.
Ferrés, J.; Batolomé, A.R., *El vídeo, enseñar vídeo, enseñar con el vídeo*. Barcelona: Gustavo Gili, 1991.
Fontcuberta, J., *Fotografía: conceptos y procedimientos*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Gubern, R., *La mirada opulenta. Exploración de la iconosfera contemporánea*, 2a ed. Barcelona: Gustavo Gili, 1992.
Martínez Abadía, J., *Introducción a la tecnología audiovisual. Televisión, vídeo, radio*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1992.
Pérez, M., *Diccionari dels mitjans audiovisuals*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
Roda, F., Beltran, R., *Información y comunicación, los medios y su aplicación didáctica*. Barcelona: Gustavo Gili, 1998.
Romaguera, J., et al., *El cinema a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
Soler, L., *La televisión, una metodología para su aprendizaje*. Barcelona: Gustavo Gili, 1988.

Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació

PROFESSORAT: Dolors ANTON i SOLÀ
Marta MARIMON i MARTÍ
Joan VANCELLS i FLOTATS

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura troncal Fonaments Informàtics i Audiovisuals desplega en el marc del pla d'estudis de la formació de mestre un conjunt d'actuacions de formació en informàtica educativa amb la finalitat de:

1. Prendre consciència de l'impacte social de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació en la societat actual i especialment en l'àmbit educatiu.
2. Familiaritzar-se amb els equipaments informàtics i adquirir destreses en la utilització dels diversos tipus de programes informàtics (processament de textos, bases de dades, full de càlcul).
3. Conèixer els recursos telemàtics i les seves aportacions a la cerca d'informació i a la comunicació.
4. Conèixer les principals propostes educatives institucionals a Catalunya per a la integració de la tecnologia de la informació i de la comunicació a l'escola i analitzar-ne els diversos àmbits d'utilització.
5. Potenciar la capacitat dels estudiants d'integrar curricularment la tecnologia de la informació i de la comunicació, a partir de la seva consideració com a eix transversal.
6. Dissenyar activitats d'aprenentatge en les quals s'utilitzin noves tecnologies.
7. Potenciar la innovació educativa i professional.

CONTINGUTS:

1. La Tecnologia de la Informació i de la Comunicació a la societat:
 - 1.1 Impacte de la TIC a la societat actual.
 - 1.2 Nocions bàsiques: maquinari i programari.
 - 1.3 Principals eines per a l'alfabetització informàtica:
 - 1.3.1 El processador de textos.
 - 1.3.2 El full de càlcul.
 - 1.3.3 La base de dades.
 - 1.3.4 L'editor gràfic.
 - 1.3.5 La telemàtica.
2. La Tecnologia de la Informació a l'educació:
 - 2.1 Propostes educatives institucionals a Catalunya per a la integració de la TI a l'escola.
 - 2.1.1 Marc normatiu i repercussions curriculars.
 - 2.1.2 Projectes desenvolupats.
 - 2.2 La TI al centre: àmbits d'utilització.
 - 2.2.1 Com a recurs administratiu.
 - 2.2.2 Dins del procés d'ensenyament i aprenentatge:
 - a) Com a objecte d'estudi.
 - b) Com a recurs per a l'aprenentatge:
 - c) Repercussions en els projectes de centre.
 - 2.3 La TI a l'aula:
 - 2.3.1 Característiques principals dels entorns d'aprenentatge amb ordinador.
 - 2.3.2 Possibilitats educatives dels programes informàtics a les diferents àrees curriculars.
 - 2.3.3 L'ordinador al servei de l'educació especial.

2.3.4 Creació d'un entorn d'aprenentatge amb ordinador.

2.4 La formació del professorat en la TI: formació inicial i permanent.

AVALUACIÓ:

Per avaluar l'assignatura es tindrà en compte el treball continuat de l'estudiant al llarg de tot el quadrimestre.

- En primer lloc es valoraran les activitats fetes a classe de cadascun dels blocs de continguts treballats sobre eines informàtiques amb les ponderacions següents: Windows (5%), Word (10%), Access (10%), Excel (10%), Clic (10%).
- En segon lloc, es valorarà la participació activa de l'estudiant en un debat virtual en el qual es reflexionarà sobre el paper de les TIC a la societat. Aquesta participació tindrà un pes del 15% sobre la qualificació final.
- Per últim, s'haurà de desenvolupar i defensar un projecte global d'aplicació de les TIC a l'educació utilitzant les eines informàtiques treballades des de l'assignatura. Aquest projecte tindrà un pes del 40% sobre la qualificació final i serà de caràcter individual i obligatori.

BIBLIOGRAFIA:

- Monogràfic: «Nuevas Tecnologías y Educación Especial». *Comunicación y Pedagogía*, 1998, núm. 150.
- Monogràfic: «L'escola i la societat de la informació». *Barcelona Educació*, 1998, núm. 7, p. 19-38.
- Bartolomé, Antonio R. «Los ordenadores en la enseñanza están cambiando». *Aula de Innovación Educativa*, 1995, núm. 40-41, p. 5-9.
- Bornas, Xavier i altres «Noves tecnologies i atenció a la diversitat». *Suports*, 1998, vol. 2, núm. 2, p. 4-12.
- Cebrián, Juan Luís. «La societat de la informació i el coneixement. Els reptes de l'educació». *Barcelona Educació*, 1999, núm. 4, p. 12-13.
- Dalmau, Saül. «L'ús dels mitjans informàtics a l'escola primària». *Barcelona Educació*, 1998, núm. 7, p. 28-31.
- Ferrés, Joan.; MARQUÈS, Pere. (coords.) *Comunicación educativa y nuevas tecnologías*. Barcelona: Praxis, 1996.
- Gallego, Domingo J.; ALONSO, Catalina M.; CANTÓN, Isabel. (coords.) *Integración curricular de los recursos tecnológicos*. Barcelona: Oikos-Tau, 1996.
- Grané, M. «¿Informática infantil? ¿Por qué un ordenador en infantil?». *Aula de Innovación Educativa*, 1998, núm. 67, p. 9-12.
- Martí, Eduardo. *Aprender con ordenadores en la escuela*. Barcelona: ICE-Universitat de Barcelona/Horsori, 1992.
- Moral, José Manuel.; et al. «Sistemas Multimedia en la Enseñanza». *Aula de Innovación Educativa*, 1995, núm. 40-41, p. 19-23.
- Moreno, Montserrat. «Manuel Castells. Retos educativos en la era de la información». *Cuadernos de Pedagogía*, 1998, núm. 271, p. 81-85.
- Navarro, Eulàlia. «Análisis de productos multimedia educativos». *Comunicación y Pedagogía*, 1999, núm. 157, p. 36-39.
- Poole, Bernard, J. *Tecnología Educativa*. Madrid: McGraw Hill, 1999.
- Quintana, Jordi. «La dulce tecnología». *Novática*, 1995, núm. 117, p. 3-5.
- Quintana, Jordi. «Multimèdia: què i per a què», *Guix*, 1997, núm. 233, p. 5-8.
- San José, Carlos. (coord.) *Tecnologías de la información en la educación*. Madrid: Anaya Multimedia, 1998.
- Sancho, J.M. (coord.) *Para una tecnología educativa*. Barcelona, Horsori, 1994.
- Squires, David; Mcdougall, Anne. *Cómo elegir y utilizar software educativo*. Madrid: Morata, 1997.

WEBS RECOMANADES:

Programa d'Informàtica Educativa (PIE): <http://www.xtec.es>

Ministerio de Educación y Cultura, Programa de Nuevas Tecnologías de la Información y de la Comunicación
(PNTIC): <http://www.pntic.see.mec.es>
Ajuntament de Barcelona. Institut d'Educació (IMEB): <http://www.bcn.es/IMEB>
Unesco: <http://www.unesco.org>
Pangea, Rosa Sensat: <http://www.pangea.org>
Revista Mitjans: <http://www.bcn.es/tjussana/mitjans>
Intercambiar información y experiencias en educación especial:
<http://guindo.pntic.mec.es/~gherrero/nee.htm>
Aula Virtual - Recursos Educativos para Maestros y Profesores: <http://www.nalejandria.com/>
Redinet, sistema documental automatitzat centrat en la informació educativa: <http://www.mec.es/redinet/>
Base de dades de recursos educatius: <http://www.telar.org/sala4.htm>
Hiperespiral. Tecnologies i Educació: <http://www.pangea.org/org/espinal/>

Matemàtiques i la seva Didàctica

PROFESSORS: Àngel ALSINA i PASTELLS
Pau CASANAS i XURIACHS

Quadrimestral. 4,5 crèdits

OBJECTIUS:

- 1.- Aconseguir de l'estudiant un coneixement del disseny curricular de Matemàtiques d'Educació Infantil i de Primària i, al mateix temps, un domini dels continguts bàsics que la integren.
- 2.- Aprofundir en el significat actual de l'educació matemàtica i en alguna línia d'innovació en aquest sentit.
- 3.- Contemplar les nocions bàsiques de didàctica de les Matemàtiques en relació amb la pròpia especialitat.

CONTINGUTS:

- 1.- L'educació matemàtica
 - 1.1. Aspectes definitoris de l'aprenentatge de les Matemàtiques.
 - 1.2. El seu paper en l'educació dels nens i nenes de 2 a 12 anys.
 - 1.3. Estructura i característiques del disseny curricular a Educació Infantil i Primària.
 - 1.4. Criteris metodològics generals i criteris segons les edats.
 - 1.5. La Matemàtica i l'atenció a la diversitat.
- 2.- La Lògica a l'escola
 - 2.1. Diferents tipus d'activitats, amb material i amb simbologia escrita. Exercicis directes i inversos.
 - 2.2. Les relacions. Tipus de relacions i treball segons edats.
 - 2.3. Les agrupacions. Jocs «del sí i del no» amb una i amb dues qualitats.
 - 2.4. Les transformacions o canvis de qualitats.
 - 2.5. Paral·lelisme entre els exercicis de lògica amb qualitats i altres de similars amb quantitats.
- 3.- Nombres i operacions
 - 3.1. Gènesi del concepte de nombre en els nens.
 - 3.2. Relacions entre nombres.
 - 3.3. Tres aspectes en la didàctica de les operacions: lògic, funcional i tècnic. Iniciació a les operacions de suma i de resta.
 - 3.4. La base decimal de numeració. Lectura i escriptura de números. Valor posicional de les xifres.
 - 3.5. Material manipulable, càlcul mental i ús de la calculadora.
 - 3.6. Ampliació del camp de coneixement dels nombres. Procés a seguir per part dels alumnes.
 - 3.7. Operacions de multiplicar i dividir. Introducció dels nombres fraccionaris.
 - 3.8. Nombres decimals. La seva naturalesa. Operacions amb decimals.
 - 3.9. Quadrats, cubs i noció d'arrel quadrada. Potències en general.
 - 3.10. Múltiples i divisors.
- 4.- Problemes
 - 4.1. Què entenem per situacions problemàtiques.
 - 4.2. Tipologies de problemes.
 - 4.3. Continguts procedimentals que es treballen en els problemes
 - 4.4. Trets comuns entre jocs i problemes.
- 5.- Geometria
 - 5.1. El paper de la Geometria en el coneixement de l'espai. Aspectes que es treballen.

- 5.2. Procés dels nens i nenes en l'aprenentatge de la Geometria, segons edats.
- 5.3. Diferents tipus de propietats geomètriques: topològiques, projectives i mètriques
- 5.4. Relacions de posició per criteris topològics, de direcció i de coordenades.
- 5.5. Estudi i classificacions de figures i cossos geomètrics.
- 5.6. Iniciació a les transformacions geomètriques i la seva aplicació a l'estudi de figures i cossos.
- 6.-Magnitud i Mesura
 - 6.1. Diferents etapes en l'aprenentatge de les mesures.
 - 6.2. La mesura com a pràctica. Noció d'unitat. Diferents unitats emprades.
 - 6.3. Ús dels instruments de mesura.
 - 6.4. Diferents magnituds de les quals es treballa la mesura a l'escola.
- 7.- Estadística i Probabilitat.
 - 7.1. Diferents passos en la pràctica de l'estadística a l'escola: recollida de dades; anàlisi i interpretació de les dades; representació per gràfics (diversos tipus).
 - 7.2. Introducció dels paràmetres estadístics elementals.
 - 7.3. Alguns experiments aleatoris. Noció d'atzar.

METODOLOGIA:

La matèria s'agrupa en diversos blocs temàtics que es contemplaran seqüencialment durant el quadrimestre corresponent. Cada bloc es treballarà en tres fases:

- Aprofundiment teòric de la matèria.
- Anàlisi de procediments, conceptes i actituds que cal treballar a l'escola amb els nens i nenes, així com dels objectius a aconseguir.
- Orientacions didàctiques per als futurs mestres.

Es combinaran les exposicions del professor, amb la preparació d'activitats d'aula per part dels estudiants, la posada en comú de recerques i programacions elaborades individualment o en petits grups, i altres activitats pràctiques que el professor pugui organitzar.

AVALUACIÓ:

- 1. Es farà una prova parcial que servirà per a alliberar matèria i per configurar la nota final, i una prova final.
- 2. Es farà un treball que comptarà per a la qualificació final.
- 3. El treball serà majoritàriament realitzat a la classe i en horari de classe.
- 4. L'assistència a classe comptarà també en l'avaluació final.
- 5. La participació a alguna activitat didàctica que pugui sorgir durant el curs també comptarà en l'avaluació.

BIBLIOGRAFIA:

Llibres

- Alsina, C. i altres. *Ensenyar matemàtiques*. Barcelona: Graó, 1995
- Autors diversos. *Actes I Jornades de Didàctica de les Matemàtiques de la Universitat de Vic*. Vic: Facultat d'Educació, 2000.
- Baroody, A.J. *El pensamiento matemático de los niños*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1988.
- Bermejo, V. *El niño y la aritmética*. Barcelona: Paidós, 1990.
- Bolt, B. *Actividades matemáticas*. Barcelona: Labor, 1988.
- Canals, M.A. *El càlcul mental i la calculadora*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Canals, M.A. *Per una didàctica de la matemàtica a l'escola. I. Parvulari*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Canals, M.A. *Viure les matemàtiques de 3 a 6 anys*. Barcelona: Rosa Sensat, 2000.
- Cascallana, M.T. *Iniciación a la matemática. Materiales y recursos*. Madrid: Santillana, 1988.
- Castelnuovo, E. *La geometria*. Barcelona: Ketres, 1981.

- Castro, E. i Rico, L. *Números y operaciones. Fundamentos para una aritmética escolar*. Madrid: Síntesis, 1987.
- Codina, R., Enfedaque, J.; Mumbrú, P. i Segarra, L. *Fer matemàtiques*. Vic: Eumo Editorial /Publicacions de la UB / Publicacions de la UAB, 1992.
- Corbalán, F. *La matemática aplicada a la vida cotidiana*. Barcelona: Graó, 1995.
- Dienes, Z.P. *La lógica y los juegos lógicos*. Barcelona: Teide, 1972
- Esteve, E. et al. *Més de 7 materials per a l'aprenentatge de la matemàtica*. Barcelona: Rosa Sensat, 1988.
- Fisher, R. i Vince, A. *Investigando las matemáticas*. Madrid: Akal, 1990.
- Freinet, C. i Beaugrand, M. *L'ensenyament del càlcul*. Barcelona: Laia, 1977.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Currículum. Educació Primària*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1990.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Currículum. Educació Infantil*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1992.
- Giménez, J. i Gironde, L. *El càlcul a l'escola*. Barcelona: Graó, 1990.
- Gofi, J.M. *El currículum de matemàtiques en los inicios del siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2000.
- Gorgorió, N. *Matemáticas y educación. Retos y cambios desde una perspectiva internacional*. Barcelona: Graó, 2000.
- Kamii, C. *El número en la educación preescolar*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1984.
- Kamii, C. *El niño reinventa la aritmética I*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1982.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética II*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1992.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética III*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1995.
- Piaget J. i Szeminska. *Génesis del número en el niño*. Buenos Aires: Guadalupe, 1982
- Piaget; j. i Inhelder, B. *El desarrollo de las cantidades en el niño*. Barcelona: Nova Terra, 1971.

Revistes

- *Biaix*, revista de la Federació d'Entitats per a l'Ensenyament de les Matemàtiques a Catalunya, 1992.
- *L'Escaire*: revista de didàctica de les Matemàtiques. Barcelona: Departament de Matemàtiques i Estadística de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Barcelona, 1979.
- *Suma*: revista sobre la ensenyanza y aprendizaje de las matemáticas. Granada: Federación Española de Sociedades de Profesores de Matemáticas, 1988.
- *Uno*: revista de didáctica de las matemáticas. Barcelona: Graó Educación, 1994.

WEBS RECOMANADES:

- <http://www.educ.ar/>
- <http://www.mathsnet.net/dynamic/cindy/index.html>
- <http://www.standars.nctm.org/>
- <http://www.pisa.oecd.org/>
- <http://platea.pntic.mec.es/~aperez4/index.html>

Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

PROFESSOR: Jordi MARTÍ i FEIXAS

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura proposa tractar el medi de manera interdisciplinària, tractant alguns dels principals elements temporals, espacials, materials, biològics i humans que formen part del medi. Es tracta que l'estudiant assolixi un domini ampli sobre els principals aspectes que formen part del medi, d'una banda perquè tingui un bon domini dels temes que es tracten a l'escola en les àrees de socials i naturals, i d'altra banda perquè assolixi un coneixement cultural suficient per poder desenvolupar la professió de mestre. Els temes a tractar s'exemplificaran en l'àmbit català, perquè és el medi més proper als estudiants, però tenint en compte que forma part d'un conjunt més ampli.

CONTINGUTS

1. El coneixement del medi.
 - 1.1. El medi com a sistema.
 - 1.2. La ciència en l'estudi del medi.
 - 1.3. El coneixement del medi a l'escola.
2. L'espai i temps.
 - 2.1. La construcció social de l'espai i el temps.
 - 2.2. Unitats de mesura del temps
 - 2.3. El temps històric i social.
 - 2.4. La percepció de l'espai.
 - 2.5. La representació cartogràfica.
3. Matèria i Vida.
 - 3.1. Origen i organització de l'Univers.
 - 3.2. La Terra.
 - 3.3. Materials i energia.
 - 3.4. Sistemes vius.
4. Societat i Cultura.
 - 4.1. Evolució humana i tecnologia.
 - 4.2. La població.
 - 4.3. Les activitats humanes.
 - 4.4. L'organització política.

METODOLOGIA:

L'assignatura es basarà en treballar el programa a partir de les explicacions del professor i la participació dels estudiants en diverses activitats didàctiques a l'aula. També es faran dues sortides fora de l'aula. Caldrà realitzar lectures obligatòries i altres activitats.

AVALUCIÓ:

Una prova escrita (50%). Dues activitats d'avaluació sobre els diferents apartats del temari (20%). Un treball de curs en grup (20%). Les activitats de classe (10%).

BIBLIOGRAFIA:

- Anguita, F. *Origen e historia de la Tierra*. Madrid: Rueda, 1988.
- Benejam, P.; Pagès, J. (coord.) *Enseñar y aprender ciencias sociales, geografía e historia en la educación secundaria*. Barcelona: ICE-UB/Horsori, 1998.
- Biosfera*. Vol 1 a 11. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. 1993-1998.
- Bolós, M. de (dir.) *Manual de ciencia del paisaje*. Barcelona: Masson, 1992.
- Calaf, R. *Didáctica de las ciencias sociales didáctica de la historia*. Vilassar: Oikos-tau, 1994.
- Calaf, R i altres *Aprender a enseñar geografía*. Vilassar: Oikos-tau, 1997.
- Carreras, C. *Geografía humana*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 1998.
- Cavalli-Sforza, L.G. *Qui som. Història de la diversitat humana*. Barcelona: ICEM. 1994.
- Claxton, G. *Educar mentes curiosas. El reto de la ciencia en la escuela*. Madrid: Visor, 1994.
- Cloud, P. *El cosmos, la Tierra y el hombre: Breve història del Universo*. Madrid: Alianza, 1981.
- Coneixement del medi natural. Actualització científica*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Coneixement del medi natural. Propostes didàctiques*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Ferreres, E.; Llorens, J. *Història de Catalunya*. Barcelona: Grup Promotor, 1989.
- Folch, R. *La vegetació dels Països Catalans*. Barcelona: Ketres. 1981.
- García Ruiz, A.L. (coord) *Didáctica de las ciencias sociales en la educación primaria*. Sevilla: Algaida Editores, 1993.
- Harlen, W. *Enseñanza y aprendizaje de las ciencias*. Madrid: Morata. 1998.
- Hernández, F.X. *Història de Catalunya. Història i memòria*. Barcelona: Pòrtic, 1998.
- Història Natural dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. 1986-1992.
- Lacoste, Y.; Ghirardi, R. *Geografía general física y humana*. Vilassar: Oikos-tau, 1983.
- Lovelock, J. *Las edades de Gaia. Una biografía de nuestro planeta vivo*. Tusquets. 1995
- Panareda, J.M. *Resum de geografía física de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1996.
- Panareda, J.M. *Resum de geografía humana de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1997.
- Reeves, H. i altres. *La història més bella del món*. Barcelona: Edicions 62, 1997.
- Simposium de didáctica de las ciencias sociales*. 10è. Logroño: Universidad de la Rioja, 1999.
- Trepas, C.A. *Procedimientos en historia. Un punto de vista didáctico*. Barcelona: Graó, 1995.
- Trepas, C.A.; Comes, P. *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Barcelona: Graó, 1998.
- Trilló, T. *Didáctica de les ciències naturals*. Biologia. Barcelona: Edicions UB, 1999.

Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació

PROFESSORA: Eulàlia COLLELDEMONT PUJADAS

Quadrimestral; 6 crèdits.

OBJECTIUS:

A través de l'assignatura Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació es pretén formar els estudiants de Mestre en el coneixement dels corrents educatius més rellevants que han sorgit al llarg de l'època contemporània, així com en l'aplicació que han tingut fins als nostres dies a través de les institucions educatives i els seus agents.

CONTINGUTS:

Bloc I: Aproximació a l'educació.

1. Concepte d'educació.

- 1.1. Educació, socialització, educabilitat, ensenyament-aprenentatge.
- 1.2. Àmbits educatius.

2. L'estudi de l'educació.

- 2.1. La pedagogia i les ciències de l'educació.
- 2.1. Panoràmica sobre l'evolució de la pedagogia contemporània

Bloc II: Les institucions educatives, ahir i avui.

3. La institució escolar.

- 3.1. El desenvolupament dels sistemes educatius.
- 3.2. La construcció social de l'espai i el temps escolars.
- 3.3. Evolució de les metodologies: de la transmissió a la construcció del coneixement.

4. Els subjectes de l'educació.

- 4.1. La infància a l'època contemporània: evolució i situació actual
- 4.2. La funció i la formació dels mestres.
- 4.3. El paper de la comunitat educativa.

5. La construcció del coneixement escolar.

- 5.1. L'educació intel·lectual: de les propostes de l'empirisme a l'actualitat
- 5.2. L'educació ètica: de Kant als nous plantejaments ètics
- 5.3. L'educació estètica: de Schiller a les noves propostes d'expressió estètica
- 5.4. L'educació física: del naturalisme a l'educació corporal

6. L'educació fora de l'escola.

- 6.1. L'educació no formal. L'educació en el lleure.
- 6.2. La família i els altres agents de socialització.
- 6.3. La ciutat educativa.

METODOLOGIA I PLA DE TREBALL:

a) Sessions de treball:

Les sessions constaran d'explicacions per part del professor, lectura i comentari d'articles, textos i altres documents, projecció de vídeos i diapositives, treballs en petits grups, debats col·lectius i exposicions de treballs per part dels estudiants. Segons el desenvolupament de l'assignatura i del curs, hi haurà alguna conferència o altres activitats complementàries. És imprescindible l'assistència a classe per a seguir correctament el desenvolupament del programa de l'assignatura.

b) Treball individual:

Lectura i comentari individual d'un llibre a escollir entre els que es proposen a la bibliografia com a llibres de lectura. A l'inici del curs es donaran orientacions per a la realització del comentari.

c) Comentaris de text i activitats de classe:

Durant el quadrimestre es realitzaran activitats orals i escrites i comentaris de text que seran avaluats de forma individual. Al final del quadrimestre es realitzarà un comentari de text que serà avaluat de manera independent.

d) Horari de tutories i consulta:

És una part important de les activitats de l'assignatura i l'estudiant hauria d'assistir-hi sempre que ho necessiti. Es recomana mantenir almenys una entrevista o consulta per a cada un dels dos treballs de curs: manca de bibliografia, dubtes sobre el guió o l'estructura del treball, ...

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels següents aspectes:

-Activitats de classe	3
-Treball a partir de la lectura d'un llibre	4
-Comentari de text (final del quadrimestre)	3
Total	10

La suma només es farà quan els tres apartats estiguin superats satisfactòriament. En cas contrari, l'estudiant s'haurà de presentar a la segona convocatòria.

BIBLIOGRAFIA:

a) *Llibres de lectura:*

- Dewey, J. *Democràcia i escola*. Vic: Eumo, 1995.
Ferrer i Guàrdia, F. *L'escola moderna*. Vic: Eumo, 1990.
Ferrière, A. *L'autonomia dels escolars*. Vic: Eumo, 1997.
Freinet, C. *Per l'escola del poble*. Vic: Eumo, 1995.
Freire, P. *L'educació com a pràctica de la llibertat*. Vic: Eumo, 1987.
Kant, I. *Sobre Pedagogia*. Vic: Eumo, 1991.
Korczak, J. *Com estimar l'infant*. Vic: Eumo, 1999.
Locke, J. *Pensaments sobre l'educació*. Vic: Eumo, 1991.
Makarenko, A. *Poema pedagògic*. Madrid: Akal, 1985.
Meirieu, Ph. *Frankenstein educador*. Barcelona: Laertes, 1998.
Montessori, M. *La descoberta de l'infant*. Vic: Eumo, 1987.
Neill, A.S. *Summerhill*. Vic: Eumo, 1986.
Postman, N. *Fi de l'educació*. Vic: Eumo, 1999.
Reimer, E. *La escuela ha muerto*. Barcelona: Guadarrama, 1981.
Trilla, J. *Aprender, lo que se dice aprender... Una teoria alfabètica de la educació*. Barcelona: Octaedro, 1998.
Xirau, J. *Pedagogia i vida*. Vic: Eumo, 1986.
Alumnes de l'escola de Barbiana. *Carta a una mestra*. Vic: Eumo, 1998.

b) *Llibres de consulta:*

- Avanzini, G. *La pedagogia del siglo XX*. Madrid: Narcea, 1987.
Borrás, J.M. (dir). *Historia de la infancia en la España contemporánea (1834-1936)*. Madrid: Min. Trabajo y Asuntos sociales, 1996.
Bowen, J. *Historia de la Educación Occidental*. 3 volums. Barcelona: Herder, 1985.
Capitán Díaz, A. *Historia del pensamiento pedagógico en Europa*. 2 volums. Madrid: Dykinson, 1984/1986.
Carreño, M. ed.) *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Síntesis, 2000.

- Castells, M. *La era de la información*. 3 volums. Madrid: Alianza, 1996.
- Colom, A.J.; Mèlich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1995.
- Colom, A.J. i altres. *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 1997.
- De Puelles, M. *Educación e ideología en la España contemporánea*. Madrid: Tecnos, 1999.
- Delgado, B. (dir.). *Historia de la Educación en España y América*. 3 volums. Madrid: SM, 1992/1994.
- Dávila, P. *La honrada medianía. Génesis y formación del magisterio español*. Barcelona: PPU, 1994.
- Delgado, B. *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Delors, J. (dir.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Unesco, 1996.
- Echeverría, J. *Los señores del aire: Telépolis y el tercer entorno*. Barcelona: Destino, 1999.
- Fullat, O. *Filosofía de la educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Houssaye, J. (dir.). *Quinze pedagogs: la seva influència, avui*. Barcelona: UOC/Proa, 1995.
- Juif, P.; Legrand, L. *Grandes orientaciones de la pedagogía contemporánea*. Madrid: Narcea, 1988.
- Lévy, P. *La cibercultura, el segon diluvi?* Barcelona: Proa/ Universitat Oberta de Catalunya, 1998.
- Lozano, C. *La educación en los siglos XIX y XX*. Madrid: Síntesis, 1994.
- Meirieu, Ph. *La escuela, modo de empleo. De los "métodos activos" a la pedagogía diferenciada*. Barcelona: Octaedro, 1997.
- Navarro, R. *La escuela y el maestro en la España contemporánea (1810-1939)*. Barcelona: Textos Universitarios "Sant Jordi", 1998.
- Puig, J.M. *Teoría de la educación*. Barcelona: PPU, 1986.
- Santolaria, F. *Marginación y educación. Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Trilla, J. *Ensayos sobre la escuela*. Barcelona: Laertes, 1985.
- Trilla, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Planeta, 1985.
- Trilla, J. *Otras educaciones*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Trilla, J. (coord.) *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2001.
- VVAA. *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: Cuadernos de Pedagogía, 2000.
- Viñao, A. *Innovación pedagógica y racionalidad científica*. Madrid: Akal, 1990.
- Viñao, A. *Tiempos escolares, tiempos sociales*. Barcelona: Ariel, 1998.

Assignatures obligatòries de segon curs (Pla 2000)

Pràctiques I

PROFESSORS TUTOR: Tots els professors de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Anual. 15 crèdits.

Les pràctiques en el segon any del currículum de Mestre estan concebudes fonamentalment per a aprofundir en el coneixement de la institució del centre escolar, per a analitzar la dinàmica del grup-classe al si de l'aula i per exercitar-se en la confecció de propostes curriculars. .

TEMPORALITZACIÓ:

Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu, matí i tarda, els mesos de gener i febrer.

ACTIVITATS:

Durant les pràctiques l'estudiant ha d'actuar com a ajudant o col·laborador del mestre/a en la conducció del grup-classe, i s'encarregarà de totes aquelles activitats que, d'acord amb els mestres, pugui dur a terme. És important que l'estudiant es responsabilitzi d'alguns aspectes del treball escolar de manera que s'introdueixi de manera activa en tot el que suposa fer de mestre. És indispensable, per tant, que tingui una actitud participativa i receptiva als suggeriments dels mestres de cara a l'aprofitament màxim de les pràctiques. També és aconsellable l'assistència a les activitats que l'escola realitza; des de les més habituals per al funcionament del centre (reunions de cicle, claustres...), fins a sortides, festes i activitats extraescolars, sempre que l'escola hi estigui d'acord. És indispensable la puntualitat a l'escola.

A més de l'actuació com a practicant, una altra part fonamental de l'activitat és la memòria de pràctiques que l'estudiant haurà de redactar. És la reflexió escrita, l'aprofundiment formalitzat en un treball del que ha estat la pràctica en una escola. La memòria ha d'incloure els següents apartats:

- Valoració de les pràctiques.
- Anàlisi institucional.
- Estudi del grup-classe i valoració global del cicle al qual pertany.
- Descripció i valoració d'una unitat de treball conduïda pel practicant.

La confecció de la memòria ha de seguir els criteris i normes habituals en la redacció de treballs.

CICLES I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Lloc: La Facultat d'Educació disposa d'una xarxa d'escoles col·laboradores. Des de la Coordinació de Pràctiques es distribueixen les escoles seguint el criteri de residència habitual de l'estudiant sempre que sigui possible.

Nivell: Els estudiants d'Educació Especial realitzaran les pràctiques a parvulari i primària.

Així mateix els estudiants podran realitzar les pràctiques en una escola rural amb un pla de treball relacionat amb l'assignatura Seminari d'Escola Rural.

En casos específics i personalitzats es podran fer les pràctiques en altres centres educatius no previstos.

AVALUACIÓ:

Per als estudiants les pràctiques de segon curs comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.
2. Assistència a claustres, reunions de cicles i departaments, sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Entrevistes amb el professor-tutor.
4. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
5. Presentació de la memòria de pràctiques dins el termini acordat (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana).

La nota final de la valoració de les pràctiques serà posada pel professor-tutor de la Facultat d'Educació a partir de:

- Informe positiu del mestre-tutor confirmat en l'entrevista i visita a l'escola.
- Intercanvi d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.
- Qualitat de la memòria de pràctiques en tots els seus apartats.

BIBLIOGRAFIA

- Antúñez, S. i altres. *Del projecte educatiu a la programació d'aula. El què, el quan i el com dels instruments de la planificació didàctica*. Barcelona: Graó, 1991.
- Boix, R. *Estrategias y recursos didácticos en la escuela rural*. Barcelona: Graó, 1995.
- Coll, C. i altres. *Los contenidos en la reforma. Enseñanzas y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*. Madrid: Aula XXI, 1992.
- Del Carmen, L. M. *La planificación de ciclo i curs*. Barcelona: ICE-GRAÓ, 1993.
- Domínguez, G. "Apología del diario escolar". *Cuadernos de Pedagogía*. 256, pp. 20-24.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Franch, J. i altres *El grup-classe: Un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Gómez, J.; Navarro, P.; Vázquez, F. *Diari escolar*. *Guix*, 187, p. 59-61.
- González; Latorre; *El mestre investigador*. Barcelona: Graó, 1987.
- Mauri; Valls; Gómez; *Els continguts escolars. El tractament del currículum*. Barcelona: Graó, 1992. Col·lecció MIE.
- Torrents, M. *Aprender a enseñar a aprender*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Zabala, A. *La pràctica educativa. Com ensenyar*. Barcelona: Graó, 1995.

Tractaments Educatius dels Trastorns de la Llengua Escrita

PROFESSORAT: Assumpta FARGAS i RIERA
Ramon RIERA i EURAS

Anual: 10 crèdits

INTRODUCCIÓ:

El programa s'ha dividit en dos blocs temàtics: un primer bloc centrat en les bases de l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura dins de l'aula ordinària com a marc general on inserir els continguts del segon bloc, centrats en els trastorns de la llengua escrita i en el seu tractament educatiu.

OBJECTIUS:

- Proporcionar als estudiants els elements teòrics bàsics que els permetin entendre i prendre consciència de la complexitat i de la importància de les quatre grans habilitats lingüístiques (escoltar, parlar, llegir i escriure) i oferir-los elements de reflexió que els permetin actualitzar els seus coneixements sobre els diferents components de la llengua (fonètica, ortografia, morfologia-sintaxi i lèxic-semàntica).
- Proporcionar als estudiants criteris i estratègies adequades per fer un plantejament comunicatiu de la llengua a l'Educació Primària que integri el treball sistemàtic i de reflexió sobre la llengua en el d'ús i comunicació, tant oral com escrita.
- Facilitar el coneixement de les principals patologies del llenguatge escrit, així com desenvolupar uns criteris bàsics per a l'actuació del mestre dins del marc escolar.
- Dotar l'estudiant d'un coneixement integral del nen per tal que no tracti els seus dèficits de forma parcial.

CONTINGUTS:

Bloc A:

1. Les grans habilitats lingüístiques:
 - 1.1. Les habilitats perceptives: la comprensió oral i la comprensió escrita. Elements comuns i elements específics dels processos de comprensió oral i de comprensió lectora. La comprensió global i les habilitats lectores específiques.
 - 1.2. Les habilitats productives: l'expressió oral i l'expressió escrita. Elements comuns i elements específics dels processos d'expressió oral i de composició escrita. Els coneixements de l'escriptor, el context i el procés pròpiament dit: planificació, textualització i revisió.
 - 1.3. El treball de comprensió i d'expressió oral i escrita a l'escola: programació, criteris i recursos per a l'anàlisi i per a l'elaboració d'activitats.
 - 1.4. La integració de les quatre grans habilitats comunicatives: escoltar i llegir per escriure i parlar; parlar i escriure per escoltar i llegir. L'animació a la lectura. Projectes, tallers i seqüències didàctiques d'escriptura. L'aprenentatge de la lectoescriptura: mètodes i materials.
2. L'ensenyament-aprenentatge de l'ortografia:
 - 2.1. La normativa ortogràfica: tradició, convenció i racionalitat. El valor social de l'ortografia. La relació de l'ortografia amb els diferents components de la llengua. Coneixements requerits i etapes en l'adquisició de la competència gràfica. Detecció, anàlisi i classificació dels errors ortogràfics. Les hipòtesis dels aprenents.
 - 2.2. El lloc de l'ortografia dins l'ensenyament de la llengua. Programació dels continguts d'ortografia. Criteris i recursos per a l'anàlisi i per a l'elaboració d'activitats d'ortografia: els exercicis, el dictat, la còpia, la consulta, els jocs de sons i de lletres.

Bloc B:

3. Els trastorns del llenguatge escrit: Enfocament neuropsicològic dels trastorns del llenguatge escrit. Teories sobre l'origen hereditari, funcional, afectiu i sociocultural dels trastorns del llenguatge escrit.
4. Psicologia de la lectura i de l'escriptura: Processos psicològics que intervenen en el llenguatge escrit. Factors que intervenen en el processament de la informació escrita. Efectes de l'aprenentatge del llenguatge escrit en el desenvolupament cognitiu i en l'aprenentatge acadèmic.
5. Desenvolupament del llenguatge escrit: Evolució de l'adquisició lectora i de l'expressió escrita. Etapes evolutives dels processos grafomotors per a l'escriptura. Efectes de les diferents metodologies d'aprenentatge en l'adquisició de la llengua escrita.
6. La dislèxia: Definició i etiologia. Dislèxia i retard en la lectura. Classificació de la dislèxia. Principals dificultats en la descodificació i en la comprensió lectora. Estratègies i mètodes d'intervenció.
7. La disgrafia: Definició i etiologia. Classificació de la disgrafia. Criteris diferencials respecte altres dificultats escriptores. Estratègies i mètodes d'intervenció.
8. L'avaluació de la lectura i l'escriptura: Criteris per a l'observació i avaluació sistemàtica. Estratègies i materials per a la detecció de les dificultats en la lectura, en l'expressió escrita, en l'ortografia i en la cal·ligrafia. Principals dificultats que s'observen en el marc escolar.
9. La intervenció dins del marc escolar: El nen i el seu entorn com a eix central de la intervenció. La interacció mestre-nen com a eina fonamental per a la creació d'actituds favorables dins l'aula ordinària. Desenvolupament d'estratègies alternatives per a l'aprenentatge escolar. Les funcions del mestre d'educació especial respecte als nens amb trastorns del llenguatge escrit.

METODOLOGIA

Bloc A:

Els continguts es portaran a terme al llarg del primer quadrimestre mitjançant l'exposició dels diferents temes per part del professor a classe i la participació dels estudiants a través de la realització –a classe o a casa– i posterior discussió a classe d'exercicis puntuals i de lectures diverses. Caldrà també la lectura d'una monografia i la lectura d'un dossier d'articles així com la realització d'un treball escrit.

Tant els títols de les lectures i les orientacions per al treball escrit com el calendari de cadascuna de les activitats es concretaran a l'inici del curs.

Bloc B:

En aquesta assignatura l'estudiant tindrà un paper fonamental en la construcció del seu propi coneixement, caldrà que participi activament en la clarificació i organització dels continguts.

Se li facilitaran unes lectures bàsiques i uns exercicis pràctics per facilitar l'aprenentatge. El calendari i les activitats es concretaran a l'inici de les classes d'aquest bloc temàtic.

La participació dels estudiants en la dinàmica de la classe es valorarà a partir de les activitats que es portaran a terme en l'aula.

AVALUACIÓ:

Hi haurà dues proves parcials relatives als dos blocs del programa. L'examen final, al mes de juny, serà la recuperació de la primera prova, de la segona, de totes dues.

No hi haurà proves específiques de normativa. Qualsevol exercici, treball o prova que presenti mancances de normativa o de redacció no podrà ser avaluat de contingut (el límit màxim d'errors és deu, incloses les reiteracions d'un mateix error i amb independència de la llargada de l'escrit).

La nota final de curs serà la mitjana de les dues proves, del treball escrit i del conjunt de qualificacions derivades dels exercicis puntuals fets a classe o a casa, així com de la participació i de l'actitud de l'estudiant. Perquè aquesta mitjana es pugui fer, cal que cadascun dels elements tingui, com a mínim, un aprovat.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Bloc A

Monografies:

- Camps, A. i altres. *L'ensenyament de l'ortografia*. Barcelona: Graó, 1989.
Cassany, D. i altres. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1993.
Cassany, D. *Descriure escriure*. Barcelona: Empúries, 1987.
Cassany, D. *Construir l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 2000.
Codina, F. i Fargas, A. *Proposta de classificació dels errors d'ortografia*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
Ruai, J. *El català en fitxes/1. Fonètica i ortografia*. Moià: Ed. de l'autor, 1987.

Revistes:

- Articles de didàctica de la llengua i la literatura*
Com ensenyar català als adults
Escola catalana
Guix

Recursos:

- Assessoria de didàctica del català. *Vocabulari bàsic infantil i d'adults*. Barcelona: Bibliograf, 1975.
Ayats, M. i altres. *Cercamots del Primer Diccionari*. Vic: Eumo Editorial, 1997.
Badia, D. i Vilà, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
Bigas, M. i altres. *Jocs de llenguatge: jocs de sons i de lletres*. Barcelona: Teide, 1983.
Bigas, M. i altres. *Jocs de llenguatge: jocs d'expressió*. Barcelona: Teide, 1985.
Disseny curricular. Ensenyament primari. Barcelona: Generalitat de Catalunya- Departament d'Ensenyament, 1990.

Bloc B

- Ass. de Padres de niños con dislexia y otras dificultades de aprendizaje (1994): *Dislexia y dificultades de aprendizaje*. Madrid: CEPE.
Ajuriguerra, J. i col. (1986): *La dislexia en cuestión*. Madrid: Morata.
Bruekner, L.J. Guy L. Bond (1992): *Diagnóstico y tratamiento de las dificultades en el aprendizaje*. Madrid: Rialp.
Crowder, J. (1985): *Psicología de lectura*. Madrid: Alianza Editorial.
Cuetos, F. (1991): *Psicología de la escritura*. Madrid: Escuela Española.
Defior Citoler, S. (1996): *Las dificultades de aprendizaje: un enfoque cognitivo*. Málaga: Aljibe.
Huerta, E. i Matamala, A. (1995): *Tratamiento y prevención de las dificultades lectoras*. Madrid: Aprendizaje Visor.
Jimenez, J. (1990): *Como fabricamos la dislexia*. Alicante: Disgrafos.
Nicasio Garcia, J. (comp.) (1997): *Instrucción, aprendizaje y dificultades*. Barcelona: L.U.
Rondal, J.A. i Seron, X. (1988): *Trastornos del lenguaje*, toms I, II, III. Barcelona: Paidós.
Valles, A. (1986): *Dificultades lectoescriptoras en la enseñanza básica*. Barcelona: Ceac.

Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial

PROFESSORA: Olga PEDRAGOSA i XUCLÀ

Quadrimestral. 8 crèdits

OBJECTIUS:

- Conèixer els aspectes bàsics de l'escola oberta a la diversitat des d'un enfocament inclusiu.
- Entendre l'evolució de l'Educació Especial des dels models més selectius fins a l'actualitat.
- Argumentar i defensar els principis que fonamenten l'Educació Especial en el marc de les escoles comprensives.
- L'atenció a la diversitat de l'alumnat en el marc del sistema educatiu actual a Catalunya:
 - Reconèixer les principals NEE que es poden derivar de les diferents condicions d'aprenentatge dels alumnes.
 - Organitzar la resposta educativa adequada per respondre les NEE que es poden presentar com a conseqüència de les característiques personals i de l'entorn, de forma temporal o permanent durant el seu procés d'aprenentatge.
 - Identificar els recursos existents per a l'adequació de les respostes educatives als alumnes amb NEE.
- Proporcionar recursos bibliogràfics, metodològics i curriculars per ajustar la intervenció dels professionals en la millora de l'Atenció a la Diversitat.
- Sensibilitzar el futur mestre del compromís que ha d'assumir en el respecte i comprensió de les diferències individuals de l'alumnat, entenent-les com a font de riquesa a la qual ha de respondre des de la seva tasca diària com a docent.

CONTINGUTS:

1. Diferències individuals –conceptes previs.
 - 1.1. Discapacitat; minusvàlua; disminució
 - 1.2. Les diferències individuals: La diversitat
 - 1.3. Factors de diversitat en el marc escolar
 - 1.4. Perspectives en la consideració de les diferències individuals
 - 1.5. Model selectiu; integrador; inclusiu d'Atenció a la Diversitat
2. L'Atenció a la Diversitat en l'actual context educatiu
 - 2.1. Atenció a la Diversitat i Educació Especial
 - 2.2. Evolució de l'Educació Especial: de la segregació a la integració dels infants i joves discapacitats. Plans d'integració portats a terme.
 - 2.3. El concepte actual de l'Educació Especial
 - 2.3.1. Factors determinants d'una nova conceptualització de la diferència
 - 2.3.2. El concepte de NEE
 - 2.3.3. Principis bàsics de l'Educació Especial
 - 2.3.4. L'Educació Especial en la legislació vigent a Catalunya
 - 2.3.5. Investigació en Educació Especial, propostes de futur
3. L'Atenció a l'alumnat amb NEE
 - 3.1. Procés d'identificació i valoració de les NEE
 - 3.2. Compromisos dels diferents professionals (mestre de l'aula, mestre d'Educació Especial) en l'Atenció a la Diversitat
 - 3.3. Escolarització de l'alumnat amb NEE
 - 3.4. Estratègies d'Atenció a la Diversitat

- 3.4.1. Metodològiques o facilitadores d'interacció en les diferents situacions del grup classe
 - 3.4.1.1. Cultura cooperativa i aprenentatge cooperatiu
- 3.4.2. Curriculars
 - 3.4.2.1. Les ACI
 - 3.4.2.2. La Programació Multinivell
- 3.5. Drets i deures dels alumnes amb NEE i les seves famílies; col·laboració entre la família i escola en la resposta a les NEE
 - 3.5.1. Les famílies d'origen cultural diferent
- 3.6. Recursos i serveis de suport per l'atenció a l'alumnat amb NEE
- 4. La personalització de l'ensenyament en funció de les condicions singulars d'aprenentatge de cada alumne per tal de respondre a la diversitat i excepcionalitat de l'alumnat

METODOLOGIA:

Les sessions de treball combinaran les explicacions i comentaris del professor amb la visualització de vídeos i posterior anàlisi del contingut, i la realització d'activitats pràctiques –individuals i en grup– per part dels estudiants.

AVALUACIÓ:

Els alumnes seran avaluats a partir dels següents elements d'avaluació:

1. *Síntesi personal* dels conceptes fonamentals dels temes 1, 2 i 3.
2. Elaboració en grup d'un treball sobre un tret diferencial.
3. *Examen final* sobre els continguts més pràctics de l'assignatura (Tema 4), amb alguna referència als continguts dels temes 1 i 2.
4. *Realització de diverses proves escrites; comentaris d'articles;...*
5. *Participació a les classes:* assistència a les classes i les tutories, participació a les classes, aportació de material complementari i d'experiències, realització de treballs voluntaris, etc. (5%)

A l'hora de fer mitjanes la puntuació obtinguda a l'examen ha de ser com a mínim d'aprovat (= 5). A la convocatòria de setembre l'estudiant s'haurà de presentar per tots aquells elements d'avaluació que no hagi aprovat a la convocatòria de juny.

BIBLIOGRAFIA:

- Ainscow, M. (1995) *Necesidades especiales en el aula*. Madrid: Narcea.
- Bautista, R. (coord.). *Necesidades educativas especiales. Manual teórico práctico*. Archidona, Málaga: Aljibe, 1991.
- Fortes, M. C. I Ferrer, A. (coord.). *Bases psicológicas de la Educación Especial*. València: Promolibro, 1996.
- Giné C. (2000) *Evaluación psicopedagógica y necesidades educativas especiales*. Barcelona: Masson.
- Gisbert, J. *Educación Especial*. Madrid: Cincel, 1985
- Illan, Núria. *Didáctica y organización en la Educación Especial*. Archidona, Málaga: Aljibe, 1996.
- Mayor, J. *Manual de educación especial*. Madrid: Anaya, 1989.
- Puigdemívol, I. (coord.). *Necesitats Educatives Especials*. Vic: Eumo Editorial, 1993.
- Puyuelo, M. Rondal, J.A. (2000) *Evaluación del lenguaje*.
- Sanchez, A. *Necesidades Educativas e intervención psicopedagógica*. Barcelona: PPU, 1993.
- Stainback&Stainback (1992) *Curriculum considerations in inclusive classrooms*. Baltimore: Paul H. Brookes.

Articles

- Arnaiz, P. (1996) «Las escuelas son para todos». *Siglo Cero*. Núm. 27, p.25-34.
- Giné, C. (1999) «Educación y calidad de vida: el sentido de los centros de educación especial. *Aula*. Núm.

83-84, p. 6-9

Giné, C. (2000) «Discapacitat i educació a Catalunya: crònica d'una transformació. *Aloma*. Núm. 6, p.109-123

Revistes

Les principals revistes relacionades amb l'Educació especial presents a la Biblioteca de la UV són:

Fiapas

Integración (Revista sobre ceguera y def. visual)

Integración (revista sobre implantes cocleares)

Journal of Learning Disabilities

Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología

Suports

Siglo Cero

Teaching Exceptional Children

The Journal of Special Education

Aspectes Educatius i Evolutius de la Deficiència Auditiva

PROFESSORA: M. Rosa ROCA i TAÑÁ

Anual. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- Conèixer les principals característiques de les persones amb deficiència auditiva.
- Analitzar la incidència de la sordesa a nivell educatiu i social.
- Conèixer i aplicar les diferents estratègies, mètodes i models comunicatius que s'utilitzen en el treball específic amb nens deficients auditius per tal de facilitar als estudiants orientacions aplicables a la diversitat d'alumnes de l'aula ordinària.

CONTINGUTS:

1. Consideracions generals al voltant del concepte de sordesa.
2. Característiques de la resposta educativa dels alumnes amb dèficit auditiu:
 - 2.1. Evolució històrica de l'educació del nen sord.
 - 2.2. Anàlisi del moment actual.
3. Aspectes clínics de la sordesa:
 - 3.1. Anatomia i fisiologia de l'oïda.
 - 3.2. Tipus de sordesa i la seva localització.
 - 3.3. Etiologia de les sordeses.
4. Diagnòstic i pronòstic:
 - 4.1. So, audiometria i mesura de l'audició.
5. Recursos tècnics per facilitar la comunicació:
 - 5.1. Pròtesi i adaptació protètica.
 - 5.2. Altres recursos.
6. Repercussió de la sordesa en el desenvolupament global del nen sord:
 - 6.1. Variables que influeixen en el desenvolupament del nen sord.
 - 6.2. Implicacions de la sordesa en el desenvolupament cognitiu.
 - 6.3. Incidència de la sordesa en l'adquisició del llenguatge. Trets diferencials respecte el nen oient.
 - 6.4. Diferències individuals en el desenvolupament social i afectiu.
7. La problemàtica familiar davant la sordesa:
 - 7.1. Estratègies en el treball amb pares.
8. L'escola i els alumnes sords:
 - 8.1. Necessitats educatives específiques dels alumnes sords en el nou marc curricular.
 - Adaptacions curriculars.
 - 8.2. Estratègies educatives a l'estimulació precoç.
 - Treball d'estimulació auditiva.
 - 8.3. Estratègies educatives a l'educació primària i l'educació secundària.
 - Dinàmica comunicativa a l'aula.
9. Les adaptacions de textos:
 - 9.1. Estratègies per adaptar els textos.
10. Anàlisi dels diferents llenguatges i sistemes de comunicació utilitzats en l'educació del nen sord:
 - 10.1. Mètode verbotonal.
 - 10.2. Llenguatge de signes. El bilingüisme.
 - 10.3. El Bimodal.

10.4. La Paraula Complementada.

METODOLOGIA:

Exposicions del professor .

Activitats en grup amb el suport del professor.

Treballs d'observació i anàlisi de vídeos i de materials a fi de complementar les explicacions orals.

Role Playing del rol del mestre amb alumnes sords en una situació d'ensenyament aprenentatge en l'aula.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es basarà en:

a. Dues proves individuals escrites cadascuna al final del corresponent quadrimestre amb caràcter de superació d'una part de l'assignatura.

La superació d'aquestes dues proves es traduirà en un 70% del total de la qualificació final.

b. L'elaboració en grup d'un treball sobre adaptacions de textos.

c. Exercicis en grup o individuals a les classes.

Els apartats b) i c) representaran el 30% de la qualificació final.

BIBLIOGRAFIA:

Aimard, P; Morgan, A. *El niño sordo*. Madrid: Narcea, 1986.

Almirall, R. i altres *Experiencias bilingües en la educación del niño sordo*. Barcelona: Mayo, 1998.

Barlet, X; Gras, R. *Atención temprana del bebé sordo*. Barcelona: Masson, 1995.

Carreras de Cabrera, J. i altres *El sistema de la paraula complementada i la fonètica catalana*. Barcelona: Documents d'Educació Especial, Departament d'Ensenyament; 1993.

Dalmau, M. i altres *Correcció fonètica (mètode verbo-tonal)*. Vic: Eumo Editorial, 1995.

Lafon, J.C. *Los niños con deficiencias auditivas*. Barcelona: Masson, 1987.

Martínez, I. *El desafío de la integración*. Barcelona: Fundació Catalana Síndrome de Down, 1990.

Monfort, M. i altres *Programa elemental de comunicació bimodal*. Madrid: Ciencias de la Educación Preescolar y Especial, 1991.

Peña, J. *Manual de logopedia*. Barcelona: Masson, 1998.

Sacks, O. *Veo una voz*. Salamanca: Gráficas Ortega, 1991.

Silvestre, N. i altres. *Sordera. Comunicación i aprendizaje*. Barcelona: Masson, 1998.

Torres, S. i altres. *Deficiencia auditiva. Aspectos psicopedagogicos y educativos*. Archidona: Aljibé, 1995.

Torres, S. *La palabra complementada*. Madrid: Ciencias de la Educación Preescolar y Especial, 1998.

Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Visual

PROFESSOR: Ramon COMA i FERRER

Anual. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Apropar els estudiants a la realitat educativa de les persones amb greus dificultats visuals.
2. Observar les característiques clíniques, psicològiques i pedagògiques en les persones cegues o de baixa visió.
3. Proposar les formes d'intervenció educativa més adients en la discapacitat visual.
4. Conèixer els recursos humans, materials i tecnològics que utilitzen les persones disminuïdes visualment per minimitzar l'efecte de la seva discapacitat i fer-se la vida més fàcil.

CONTINGUT:

1. Conceptes bàsics per a la comprensió clínica del dèficit visual:
 - 1.1. Classificació dels dèficits visuals en funció de la seva etiologia.
 - 1.2. Diferències entre els tractaments clínics i els tractaments educatius en els nens que presenten restes visuals.
2. Els efectes de la ceguesa als primers anys de vida del nen:
 - 2.1. Diagnòstic clínic.
 - 2.2. Singularitat en els processos evolutius.
 - 2.3. Alteracions en les relacions emocionals amb la família.
 - 2.4. Programa d'atenció precoç.
3. L'estimulació visual:
 - 3.1. Diagnòstic preventiu en l'infant que presenta restes visuals.
 - 3.2. Programa d'estimulació de la visió funcional.
 - 3.3. Elecció de mètode lector.
4. Especificitats cognitives de l'infant cec o deficient visual greu:
 - 4.1. Intervencions educatives específiques per a aquest dèficit.
5. La intervenció psicopedagògica en l'etapa escolar:
 - 5.1. Elements bàsics per preparar l'entrada a l'escola.
 - 5.2. La integració escolar: consideracions psicopedagògiques per a l'èxit de la integració social.
 - 5.3. La intervenció de l'especialista. Metodologies i variables funcionals.
 - 5.4. Procés psicosocial per a l'acceptació de la diferència.
6. El suport psicotècnic pedagògic per a l'educació primària i secundària:
 - 6.1. L'aprenentatge del sistema Braille.
 - 6.2. Introducció de materials tiflotecnològics.
 - 6.3. L'educació en la mobilitat i el domini de l'espai.
 - 6.4. Materials informàtics.
7. La rehabilitació de les restes visuals:
 - 7.1. El diagnòstic clínic i principals ajuts per a l'aprofitament de la visió.
 - 7.2. El domini de les ajudes òptiques.
 - 7.3. El suport educatiu amb nens que utilitzen ajudes de rehabilitació visual.
8. Treball amb famílies.

AVALUACIÓ:

Els elements avaluats seran:

1. Dues avaluacions parcials a la fi de cada quadrimestre.
2. La presentació del comentari d'un llibre.
3. Una prova de transcripció de Braille.
4. La presentació d'un treball pràctic.
5. L'assistència i l'actitud a classe.

BIBLIOGRAFIA:

Barraga, N. *Textos reunidos*. Madrid: ONCE, 1997.

Cantavella i altres *Introducción al estudio de las estereotipias en el niño ciego*. Barcelona: Masson, 1992.

Gil, M. C. *La construcción del espacio en el niño a través de la información táctil*. Madrid: Trotta i ONCE, 1993.

Fernández Campo, J.E. *La enseñanza de la matemática a los ciegos*. 2a ed. Madrid: Crafol, 1996.

Leonhardt, M. *El bebé ciego*. Barcelona: Masson, 1992.

Leonhardt, M. *Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials*. Barcelona: UOC, 1997.

Lucerg, R. *Palmo a palmo*. Madrid: ONCE, 1993.

Rosa i Ochaitia *Psicología de la ceguera*. Madrid: Alianza Editorial, 1993.

Simón, C. *El desarrollo de los procesos básicos en la lectura Braille*. Madrid: ONCE, 1994.

Organització del Centre Escolar

PROFESSORA: Esther FATSINI i MATHEU

INTRODUCCIÓ

L'assignatura pretén proporcionar els elements bàsics, sobre el funcionament dels centres escolars, ja que la tasca dels mestres no es centra únicament i exclusivament en l'àmbit de l'aula, sinó en el centre a nivell global. S'ofereix una visió àmplia de la seva tasca com a elements actius en l'organització i vida del centre, així com també es prepara a l'alumnat per la seva estada en el centre escolar durant el període de pràctiques.

OBJECTIUS

- Endinsar-se en el ple coneixement de la vida d'un centre escolar.
- Sensibilitzar els alumnes de cara al treball en equip en els centres.
- Reconèixer els indicadors de l'estructura organitzativa dels centres per a millorar-ne el seu funcionament.

CONTINGUTS

1. Educació i organització escolar.
 - 1.1. L'organització i la gestió d'un centre educatiu al servei de l'ensenyament i l'educació.
 - 1.2. L'organització d'un centre educatiu i l'entorn social. Escola, societat i família.
 - 1.3. Naturalesa i característiques de les organitzacions educatives.
 - 1.4. Organització de l'escola rural. La Zona Escolar Rural.
 - 1.5. Els canvis socials i culturals i l'organització del centre escolar. Reptes de futur.
2. El marc legal educatiu i l'organització d'un centre escolar.
 - 2.1. Legislació escolar: de la Constitució i l'Estatut d'Autonomia a la LODE, la LOGSE i la LOPEGCE.
 - 2.2. L'actual sistema educatiu i la tipologia de centres docents.
 - 2.3. El principi de l'autonomia del centre escolar.
3. La planificació, els plantejaments institucionals del centre i l'avaluació.
 - 3.1. El Projecte Educatiu de Centre. El Projecte Lingüístic.
 - 3.2. El Projecte Curricular de Centre. El Pla d'Acció Tutorial.
 - 3.3. El Reglament de Règim Intern.
 - 3.4. El Pla Anual. Els Plans Específics.
 - 3.5. L'avaluació de la gestió: la Memòria del centre. Instruments de seguiment, control i millora de projectes.
4. La comunitat educativa.
 - 4.1. L'escola com a espai de relacions humanes. El clima escolar.
 - 4.2. La participació en la gestió del centre educatiu: àmbits i nivells de participació.
 - 4.3. Estructura d'un centre educatiu: òrgans i funcions. Organigrama.
5. L'organització dels recursos humans.
 - 5.1. El professorat. Els equips de treball docent. La coordinació. La funció docent: tutoria. Drets i deures del professorat.
 - 5.2. Agrupaments dels alumnes. Flexibilitat i diversitat a l'aula i al centre. Drets i deures dels alumnes.
 - 5.3. Les relacions família-escola. Les associacions de pares i mares d'alumnes.
 - 5.4. El personal no docent en els centres escolars (PND).
6. L'organització dels recursos materials.
 - 6.1. L'arquitectura i els espais escolars
 - 6.2. Els equipaments i el material didàctic.
7. L'organització dels recursos funcionals.

- 7.1. La distribució del temps i els horaris.
- 7.2. El pressupost i la gestió econòmica.
- 7.3. La documentació escolar.
8. Els canvis socials i culturals en l'organització del centre escolar. Reptes de futur

METODOLOGIA:

Es realitzaran debats a partir de temes d'actualitat, de visionat de vídeos, etc. També es faran activitats a classe de resolució de situacions, explicacions per part de la professora, comentaris de textos, treballs en petits grups i exposicions de treballs.

AVALUACIÓ:

L'avaluació global de l'assignatura es farà a partir de:

- Un treball col·lectiu sobre un tema d'organització d'un centre escolar.
- Una prova escrita sobre els continguts del programa.

BIBLIOGRAFIA

- AA.VV. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*. Barcelona: Graó, 1991.
- Antúnez, S. *Claves para la organización de centros escolares*. Barcelona: ICE-Horsori, 1993.
- Antúnez, S.; Gairín, J. *El projecte educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Armengol, C.; Feixas, M.; Pallarès, R.M. *Seguint el fil de l'organització*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la UAB, 2000.
- Blanch, X. *Cinc cèntims sobre la reforma educativa*. 3a ed. Barcelona: Proa butxaca, 1999.
- Cantarero, J.; Martínez, A. *Viure la democràcia a l'escola. Eines per intervenir a l'aula i el centre*. Barcelona: Graó, 1999.
- Domènech, J.; Viñas, J. *La organización del espacio y del tiempo en el centro educativo*. Barcelona: Graó, 1997.
- El sistema educatiu avui. Situació actual i perspectives*. Barcelona: Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya, 2001.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.) *Organización y gestión de centros educativos*. Barcelona: Praxis, 1994.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.) *Organización de centros. Nuevas aportaciones*. Barcelona: PPU, 1994.
- García, F. *Organización escolar y gestión de centros educativos*. Málaga: Aljibe, 1997.
- Les competències locals en matèria d'ensenyament a Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea d'Educació, 1998.
- Marchesi, A. *Controversias en la educación española*. Madrid: Alianza Editorial, 2000.
- Pastora, J.F. *Organización y funcionamiento de centros de educación infantil y primaria en esquemas*. Madrid: Escuela Española, 1996.
- Puig, J.M. *Com fomentar la participació a l'escola*. Barcelona: Graó, 1997.
- Rul, J. *El projecte de gestió del centre educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Santamaría, G. *Compilación legislativa básica: LODE, LOGSE, LOPEG*. Alcalá: Universidad de Alcalá, 1998.
- Santos, M.A. *Hacer visible lo cotidiano. Teoría y práctica de la evaluación cualitativa de centros escolares*. Madrid: Akal, 1990.
- Santos, M.A. *La luz del prisma. Para comprender las organizaciones educativas*. Archidona: Aljibe, 1997.
- Torrents, C.; Torrents, M. *L'escola sobre mínims*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Assignatures obligatòries de tercer curs (Pla 1992)

Educació i Societat en Canvi

PROFESSORAT: Isabel CARRILLO i FLORES
Jordi MARTÍ i FEIXAS

Anual, 6 crèdits.

OBJECTIUS :

Les característiques de la nostra societat, plural i diversa, l'expressió de la democràcia, l'avenç de la ciència i els canvis de l'entorn físic, o els conflictes de valor que genera la convivència, són exemples de factors que justifiquen la necessitat de reflexionar sobre les finalitats de l'educació en la nostra societat, i d'analitzar les problemàtiques i tensions del món actual. Cal prendre consciència que el coneixement i la comprensió crítica, el compromís i la implicació, són vies per a la construcció de formes de convivència que busquin el benestar personal i col·lectiu, i que permetin establir relacions de cooperació, respecte, justícia, igualtat...

CONTINGUTS :

1. Educació i societat.
 - 1.1. Problemàtiques del món actual.
 - 1.2. El marc prospectiu de l'educació.
2. Els valors en una societat en canvi.
 - 2.1. Aproximació a la naturalesa dels valors.
 - 2.2. El paper del professorat davant els valors socialment controvertits.
3. Educació i Drets Humans.
 - 3.1. Generacions de Drets Humans.
 - 3.2. La reflexió ètica i el desenvolupament humà sostenible.
 - 3.3. Continguts: educació ambiental, educació per la pau, drets de l'infant, coeducació, educació intercultural...
4. Estratègies per aprendre a conèixer, a fer i a viure amb els altres.
 - 4.1. L'atmosfera moral del centre: diàleg i participació
 - 4.2. L'autoconeixement i l'expressió personal.
 - 4.3. El pensament i el judici moral.
 - 4.4. El coneixement i la valoració dels altres.
 - 4.5. La comprensió crítica de la realitat.
 - 4.6. La coherència entre el judici i l'acció.

METODOLOGIA :

El desenvolupament dels continguts es farà a partir d'explicacions, debats, conferències, lectures i altres activitats –individuals i en grup– que permetin la reflexió a nivell teòric i pràctic dels diferents temes.

AVALUACIÓ :

El sistema d'avaluació tindrà en compte :

- a) La realització d'una prova escrita sobre el contingut de l'assignatura.
- b) La realització de treballs individuals i de grup.
- c) La lectura i la reflexió crítica d'obres relacionades amb els temes del programa.

BIBLIOGRAFIA :

- Aranguren, J.L. *Propuestas morales*. Madrid: Tecnos, 1983.
- Busquets, M.D et al. *Los temas transversales. Claves de la formación integral*. Madrid: Santillana-Aula XXI, 1993.
- Camps, V. *Virtudes públicas*. Madrid: Espasa-Calpe, 1990.
- Camps, V. *Los valores de la educación*. Madrid: Anaya, 1994.
- Cardús, S. *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Cortina, A. *La ética de la sociedad civil*. Madrid: Anaya, 1994.
- Cortina, A. *El quehacer ético. Guía para la educación moral*. Madrid: Santillana-Aula XXI, 1996.
- Delors, J. (dir.). *Educació : hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Fibla, P. *Educació i valors. El patrimoni ètic de la modernitat*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Freire, P. *A la sombra de este árbol*. Barcelona: Roure, 1997.
- Galeano, E. *Patatas arriba. La escuela del mundo al revés*. Madrid: Siglo XXI, 1998.
- Giner, S. *La democràcia: carta oberta a un ciutadà*. Barcelona: Ariel, 1996.
- Guisán, E. *Razón y pasión en ética. Los dilemas de la ética contemporánea*. Barcelona: Anthropos, 1986.
- Jares, X.R. *Educación y derechos humanos. Estrategias didácticas y organizativas*. Madrid: Editorial Popular, 1999.
- Lucini, F.G. *Temas transversales y áreas curriculares*. Madrid: Anaya, 1994.
- Martínez, M. ; Puig, J.M. (comp.). *La educación moral. Perspectivas de futuro y técnicas de trabajo*. Barcelona: Graó, 1991.
- Mayor Zaragoza, F. *Los nudos gordianos*. Barcelona: Galaxia Gutenberg/Círculo de Lectores, 1999.
- Mendiluce, J.M. *Tiempo de rebeldes*. Barcelona: Planeta, 1998.
- Pérez, J.A. *Claves humanistas para una educación democrática. De los valores humanos al hombre como valor*. Madrid: Anaya, 1996.
- Pérez Serrano, Gloria. *Como educar para la democracia. Estrategias educativas*. Madrid: Editorial Popular, 1997.
- Puig, J.M.; Martínez, M. *Educación moral y democracia*. Barcelona: Laertes, 1989.
- Puig, J.M. *La educación moral en la enseñanza obligatoria*. Barcelona: ICE-Horsori, 1995.
- Puig, J.M. *La construcción de la personalidad moral*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Puig, J.M. *Feina d'Educar. Relats sobre el dia a dia d'una escola*. Barcelona: Edicions 62, 1999.
- Quintana, J.M. *Pedagogía moral. El desarrollo moral integral*. Madrid: Dykinson, 1996.
- Reyzábal, M.V.; Sanz, A.I. *Los ejes transversales. Aprendizajes para la vida*. Madrid: Escuela Española, 1995.
- Savater, F. *Ética para Amador*. Barcelona: Ariel, 1991.
- Savater, F. *El valor de educar*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: CEAC, 1997.
- Trilla, J. *El profesor y los valores controvertidos. Neutralidad y beligerancia en educación*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Turiel, E.; Enesco, I.; Linaza, J. (comp.). *El mundo social en la mente infantil*. Madrid: Alianza, 1989.
- Yus, R. *Hacia una educación global desde la transversalidad*. Madrid: Anaya, 1997.

Trastorns de Conducta i Personalitat

PROFESSORS: Jaume CARBONÉS i LÓPEZ
Neus SOL i MAURI

Anual. 6 crèdits

OBJECTIUS:

- a) Conèixer els principals trastorns de conducta i de la personalitat en l'infantesa.
- b) Conèixer les principals estratègies d'intervenció.
- c) Conèixer criteris marc per tal de dur a terme programes d'intervenció.

CONTINGUT:

1. Classificació dels principals trastorns de conducta i de la personalitat. Sistemes de classificació.
2. Trastorns generalitzats del desenvolupament
3. Trastorns per dèficit d'atenció
4. Trastorn dissocial
5. Trastorns de la conducta alimentària
6. Trastorns per tics
7. Trastorns de l'eliminació
8. Trastorns de l'estat d'ànim
9. Trastorns de conducta i retard mental.
10. Concepte de conducta desafiadora. Avaluació funcional. Plans de suport conductual positiu.
11. Característiques de la resposta educativa. Proactivitat.
 - Plans de Disciplina general
 - Tècniques de management
 - Competència social
 - Habilitats socials

METODOLOGIA:

Les classes tindran un vessant teòric i un de pràctic. Els aspectes teòrics es recolzaran en lectures d'articles o llibres. La part pràctica girarà al voltant de supòsits.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de demostrar que han assolit els objectius de l'assignatura a través de:

- Un examen final.
- Assistència a almenys el 80% de les classes, participació activa a la classe, realització d'exercicis i lectures i presentació d'un treball (opcional).

BIBLIOGRAFIA:

- Baron-Cohen, S i Bolton, O. (1998). *Autismo. Una guía para padres*. Madrid: Alianza Editorial.
- Carr, E. G. (1996). *Intervención comunitaria sobre los problemas de comportamiento*. Madrid: Alianza Editorial.
- Casamayor, G. (coord) (1998). *Como dar respuesta a los conflictos. La disciplina en la enseñanza secundaria*. Barcelona: Graó.
- DSM-IV. (1995). *Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales*. Barcelona: Masson.
- Generalitat de Catalunya. (1990). *L'alumne amb greus problemes de personalitat (autisme i psicosi) a l'escola*. Barcelona: Departament d'Ensenyament.

- Jiménez, M. (1997). *Psicopatología infantil*. Málaga: Aljibe.
- Kameenui, E. J.; Darch, D. *Instructional Classroom Management*. London: Longman.
- Kazdin, A; Buela-Casal, G. (1994). *Conducta antisocial*. Madrid: Pirámide.
- Menéndez, F. X.; Anton, D.M. *Modificación de conducta con niños y adolescentes. Libro de casos*. Madrid: Pirámide.
- Orjales, I. (1999). *Déficit de atención con hiperactividad*. Madrid: Cepe.
- Scotti, J; Meyer, L. (1999). *Behavioral Intervention*. Baltimore: Paul H. Brookes.
- Stacey, K i Groves, S. (1999). *Resolver problemas. Estrategias*. Madrid: Narcea.

Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Visual

PROFESSOR: Ramon COMA i FERRER

Anual. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Apropar els estudiants a la realitat educativa de les persones amb greus dificultats visuals.
2. Observar les característiques clíniques, psicològiques i pedagògiques en les persones cegues o de baixa visió.
3. Proposar les formes d'intervenció educativa més adients en la discapacitat visual.
4. Conèixer els recursos humans, materials i tecnològics que utilitzen les persones disminuïdes visualment per minimitzar l'efecte de la seva discapacitat i fer-se la vida més fàcil.

CONTINGUT:

1. Conceptes bàsics per a la comprensió clínica del dèficit visual:
 - 1.1. Classificació dels dèficits visuals en funció de la seva etiologia.
 - 1.2. Diferències entre els tractaments clínics i els tractaments educatius en els nens que presenten restes visuals.
2. Els efectes de la ceguesa als primers anys de vida del nen:
 - 2.1. Diagnòstic clínic.
 - 2.2. Singularitat en els processos evolutius.
 - 2.3. Alteracions en les relacions emocionals amb la família.
 - 2.4. Programa d'atenció precoç.
3. L'estimulació visual:
 - 3.1. Diagnòstic preventiu en l'infant que presenta restes visuals.
 - 3.2. Programa d'estimulació de la visió funcional.
 - 3.3. Elecció de mètode lector.
4. Especificitats cognitives de l'infant cec o deficient visual greu:
 - 4.1. Intervencions educatives específiques per a aquest dèficit.
5. La intervenció psicopedagògica en l'etapa escolar:
 - 5.1. Elements bàsics per preparar l'entrada a l'escola.
 - 5.2. La integració escolar: consideracions psicopedagògiques per a l'èxit de la integració social.
 - 5.3. La intervenció de l'especialista. Metodologies i variables funcionals.
 - 5.4. Procés psicosocial per a l'acceptació de la diferència.
6. El suport psicotècnic pedagògic per a l'educació primària i secundària:
 - 6.1. L'aprenentatge del sistema Braille.
 - 6.2. Introducció de materials tiflotecnològics.
 - 6.3. L'educació en la mobilitat i el domini de l'espai.
 - 6.4. Materials informàtics.
7. La rehabilitació de les restes visuals:
 - 7.1. El diagnòstic clínic i principals ajuts per a l'aprofitament de la visió.
 - 7.2. El domini de les ajudes òptiques.
 - 7.3. El suport educatiu amb nens que utilitzen ajudes de rehabilitació visual.
8. Treball amb famílies.

AVALUACIÓ:

Els elements avaluats seran:

1. Dues avaluacions parcials a la fi de cada quadrimestre.
2. La presentació del comentari d'un llibre.
3. Una prova de transcripció de Braille.
4. La presentació d'un treball pràctic.
5. L'assistència i l'actitud a classe.

BIBLIOGRAFIA:

Barraga, N. *Textos reunidos*. Madrid: ONCE, 1997.

Cantavella i altres *Introducción al estudio de las estereotipias en el niño ciego*. Barcelona: Masson, 1992.

Gil, M. C. *La construcción del espacio en el niño a través de la información táctil*. Madrid: Trotta i ONCE, 1993.

Fernández Campo, J.E. *La enseñanza de la matemática a los ciegos*. 2a ed. Madrid: Crafol, 1996.

Leonhardt, M. *El bebé ciego*. Barcelona: Masson, 1992.

Leonhardt, M. *Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials*. Barcelona: UOC, 1997.

Lucerg, R. *Palmo a palmo*. Madrid: ONCE, 1993.

Rosa i Ochaitia *Psicología de la ceguera*. Madrid: Alianza Editorial, 1993.

Simón, C. *El desarrollo de los procesos básicos en la lectura Braille*. Madrid: ONCE, 1994.

Pràctiques III

PROFESSORS TUTORS: Tots els professors de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Anual. 16 crèdits.

Les pràctiques en el tercer any del currículum de la Diplomatura de Mestre estan concebudes fonamentalment per a aprofundir les estratègies psicopedagògiques i didàctiques aplicables i adaptades a aquelles àrees i activitats vinculades a l'especialitat de mestre que cursa l'estudiant.

TEMPORALITZACIÓ:

Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu, matí i tarda, els mesos de gener i febrer.

ACTIVITATS A REALITZAR:

L'estudiant ha de col·laborar amb el mestre-tutor en la conducció del grup-classe, en l'atenció individualitzada als alumnes i en l'elaboració de les estratègies curriculars de les diverses unitats didàctiques que es treballin. Ha de redactar un diari de pràctiques que serà la base de l'elaboració de la Memòria de Pràctiques.

Aquesta Memòria consta de dues parts importants. La primera és l'elaboració d'una recerca teoricopràctica basada en l'especialitat que cursa l'estudiant i que ha estat decidida d'acord amb la mestra-tutora i d'acord amb un projecte de treball prèviament establert pel professor-tutor de la Facultat d'Educació.

La segona part és la valoració personal i global del conjunt de les pràctiques.

CICLE I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Els estudiants de tercer curs realitzen les pràctiques en funció de l'especialitat que cursen. En concret, la distribució és la següent:

ESPECIALITAT D'EDUCACIÓ ESPECIAL:

Pràctiques en centres escolars d'educació infantil i primària en grups-classe que tinguin alumnes amb dificultats d'aprenentatge o d'integració. En aules d'educació especial. En centres d'educació especial o en altres serveis d'atenció a infants amb hàndicaps.

Els centres escolars on es duen a terme les Pràctiques formen part d'una xarxa d'escoles col·laboradores, fonamentalment d'Osona, però també de les comarques veïnes. En casos específics i personalitzats es poden fer les pràctiques en altres centres educatius no previstos.

AVALUACIÓ:

Per als estudiants, les pràctiques de tercer any comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.
2. Assistència a claustres, reunions de cicle, departaments d'escola sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
4. Entrevistes amb el professor-tutor.
5. Presentació de la memòria de pràctiques (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana)

La nota final de l'avaluació de les pràctiques serà posada pel professor-tutor de la Facultat d'Educació a partir de:

Informe escrit del mestre-tutor.

Intercanvis d'informació i entrevistes amb el mestre-tutor.

Intercanvis d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.

Avaluació de la Memòria de Pràctiques.

Organització del Centre Escolar

PROFESSORS: Rosa GUITART i ACED
Xavier RAMBLA i MARIGOT

INTRODUCCIÓ:

L'assignatura vol ser un espai de trobada entre la formació teòrico-pràctica rebuda de les diferents assignatures i l'experiència acumulada en els períodes de Pràctiques, sobre tot en tot allò que es refereix al funcionament del centre escolar.

OBJECTIUS:

- Endinsar-se en el ple coneixement de la vida d'un centre escolar.
- Sensibilitzar els alumnes de cara al treball en equip en els centres.
- Reconèixer els indicadors de l'estructura organitzativa dels centres per a millorar-ne el seu funcionament.

CONTINGUTS:

1. Educació i organització escolar.
 - 1.1. L'organització i la gestió d'un centre educatiu al servei de l'ensenyament i l'educació.
 - 1.2. L'organització d'un centre educatiu i l'entorn social.
 - 1.3. Naturalesa i característiques de les organitzacions educatives.
 - 1.4. Organització de l'escola rural. La Zona Escolar Rural.
2. El marc legal educatiu i l'organització d'un centre escolar.
 - 2.1. Legislació escolar: de la Constitució i l'Estatut d'Autonomia a la LODE, la LOGSE i la LOPEGCE.
 - 2.2. L'actual sistema educatiu i la tipologia de centres docents. El principi de l'autonomia del centre escolar.
3. La planificació, els plantejaments institucionals del centre i l'avaluació.
 - 3.1. El Projecte Educatiu de Centre. Els plans específics.
 - 3.2. El Projecte Curricular de Centre.
 - 3.3. El Reglament de Règim Intern.
 - 3.4. El Pla Anual.
 - 3.5. L'avaluació de la gestió: la Memòria del centre. Instruments de seguiment, control i millora de projectes.
4. La comunitat educativa.
 - 4.1. Escola, societat i família. Les relacions família-escola. Les Associacions de pares i mares d'alumnes.
 - 4.2. La planificació de la tutoria i l'orientació escolar.
 - 4.3. La participació en la gestió del centre educatiu: àmbits i nivells de participació.
 - 4.4. L'escola com espai de relacions humanes. El clima escolar.
5. L'organització dels recursos humans.
 - 5.1. Estructura d'un centre educatiu: òrgans i funcions. Organigrama.
 - 5.2. El professorat. Els equips de treball docent. La coordinació.
 - 5.3. Drets i deures del professorat.
 - 5.4. Agrupaments dels alumnes. Flexibilitat i diversitat a l'aula i al centre.
 - 5.5. Drets i deures dels alumnes.
6. L'organització dels recursos materials.
 - 6.1. L'arquitectura i els espais escolars

- 6.2. Els equipaments i el material didàctic.
- 7. L'organització dels recursos funcionals.
 - 7.1. La distribució del temps i els horaris.
 - 7.2. El pressupost i la gestió econòmica.
 - 7.3. La documentació escolar.
- 8. Els canvis socials i culturals i l'organització del centre escolar
 - 8.1. Problemes actuals de l'organització i gestió d'un centre educatiu.
 - 8.2. L'impacte de la reforma de l'ensenyament secundari. Els problemes del medi rural.
 - 8.3. El model d'escola i els reptes de futur.

METODOLOGIA:

Es realitzaran debats a partir de temes d'actualitat, de visionat de vídeos, etc. També es faran activitats a classe de resolució de situacions, explicacions per part de la professora, comentaris de textos, treballs en petits grups i exposicions de treballs.

AVALUACIÓ:

L'avaluació global de l'assignatura es farà a partir de:

- Un treball col·lectiu sobre un tema d'organització d'un centre escolar.
- Una prova escrita sobre els continguts del programa.

BIBLIOGRAFIA:

- AA.VV. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*. Barcelona: Graó, 1991.
- Antúnez, S. *Claves para la organización de centros escolares*. Barcelona: ICE-Horsori, 1993.
- Antúnez, S.; Gairín, J. *El projecte educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Armengol, C.; Feixas, M.; Pallarès, R.M^a. *Seguint el fil de l'organització*. Bellaterra: Servei de publicacions de la UAB, 2000.
- Blanch, X. *Cinc cèntims sobre la reforma educativa*. 3era. edició. Barcelona: Proa butxaca, 1999.
- Domènech, J.; Viñas, J. *La organización del espacio y del tiempo en el centro educativo*. Barcelona: Graó, 1997.
- El sistema educatiu avui. Situació actual i perspectives*. Barcelona: Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya, 2001.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.). *Organización y gestión de centros educativos*. Barcelona: Praxis, 1994.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.). *Organización de centros. Nuevas aportaciones*. Barcelona: PPU, 1994.
- García, F. *Organización escolar y gestión de centros educativos*. Málaga: Aljibe, 1997.
- Les competències locals en matèria d'ensenyament a Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea d'Educació, 1998.
- Marchesi, A. *Controversias en la educación española*. Madrid: Alianza editorial, 2000.
- Pastora, J.F. *Organización y funcionamiento de centros de educación infantil y primaria en esquemas*. Madrid: Editorial Escuela Española, SA, 1996.
- Rul, J. *El projecte de gestió del centre educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Santamaría, G. *Compilación legislativa básica: LODE, LOGSE, LOPEG*. Alcalá: Universidad de Alcalá, 1998.
- Santos, M.A. *Hacer visible lo cotidiano. Teoría y práctica de la evaluación cualitativa de centros escolares*. Madrid: Akal, 1990.
- Santos, M.A. *La luz del prisma. Para comprender las organizaciones educativas*. Archidona: Aljibe, 1997.
- Torrents, C.; Torrents, M. *L'escola sobre mínims*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Inadaptació i Treball Social en Educació Especial

PROFESSORES: Fina COLLELL i SURINYACH
Núria PRAT i BAU.

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Aprofundir en el marc teòric sobre el funcionament de l'entorn familiar i social del nen amb NEE.
2. Donar estratègies per intervenir en l'entorn familiar per tal de millorar el procés educatiu de l'alumne tant en l'àmbit escolar com social i familiar.
3. Ser capaç de reflexionar críticament sobre la intervenció socioeducativa per a una pràctica professional competent.

CONTINGUTS:

Tema 1. L'entorn familiar com a àmbit de desenvolupament de l'alumne amb NEE.

Tema 2. La família:

- 2.1. Evolució històrica i fenòmens actuals que afecten la família
- 2.2. Concepte de família: unitats familiars fonamentals.
- 2.3. Funcions de la família. Importància de l'entorn familiar
- 2.4. Relació entre el context familiar i l'escola. Marcs de col·laboració.
- 2.5. Les famílies de persones amb disminució.
- 2.6. Actituds familiars davant la persona amb disminució.

Tema 3. Tècniques per conèixer una família.

- 3.1. Procés per conèixer la família
- 3.2. Instruments per al coneixement d'un grup familiar:
 - La família com a sistema
 - Dibuix de l'estructura familiar (genograma, sociograma)
 - Dinàmica familiar (mapa de relacions familiars)
 - El context conjuntural de la família (ecomapa)
 - Cicle vital de la família i tasques.
- 3.3. Metodologia per intervenir en famílies.
 - L'entrevista: processos d'entrevista en diferents situacions.

Tema 4. Identificació, avaluació i valoració de l'àmbit familiar.

- 4.1. Aspectes a avaluar.
- 4.2. Sistemes i proves d'avaluació.
- 4.3. Identificació de necessitats, treball de prevenció a preescolar.
- 4.4. Indicadors d'alt risc familiar.
- 4.5. Maltracte infantil en les famílies.

Tema 5. Estratègies de col·laboració i intervenció en l'àmbit familiar.

- 5.1. El marc de la intervenció
 - Models d'intervenció social (treball social familiar).
 - Teràpia familiar (sistèmica).
 - Mediació familiar.
- 5.2. Funcions del mestre en la intervenció en la família
 - Promoure la participació dels pares a l'escola. Treball d'hàbits i estils educatius.
 - La tutoria

5.3. Pla d'Intervenció Familiar (Pla de treball):

- Objectiu del pla de treball
- Apartats d'un pla de treball.
- Coordinació i derivació

Tema 6. Recursos i serveis comunitaris

- 6.1. SSAP: funcions i professionals.
- 6.2. Servei Social Especialitzat: Treball Social en les ABS
- 6.3. Associació Sant Tomàs. Treball Social a l'Estel, i altres entitats de Sant Tomàs.
- 6.4. EAP, CREDA. Compensatòria...

METODOLOGIA:

S'utilitzarà l'exposició teoria a classe, relacionada amb experiències viscudes en la pràctica professional, el treball pràctic en petits grups, exercicis de simulació, gravació en vídeo, un fòrum i l'intercanvi amb professionals de serveis vinculats a l'escola.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es basarà en les següents activitats

- a) La realització d'exercicis en petits grups a les classes: un 10% de la qualificació final.
- b) Una recensió d'un llibre de la bibliografia, a escollir per l'estudiant: un 20% de la qualificació final.
- c) Una prova escrita final: un 70% de la qualificació final.

BIBLIOGRAFIA:

- ACIM. *Guia per a professionals sobre l'abús sexual i altres maltractaments infantils*. ACIM. Barcelona, 1999.
- Boutin, G.; Durning, P. *Intervenciones Socioeducativas en el medio familiar*. Madrid: Narcea, 1997.
- Bott, E. *Família y red social*. Taurus Humanidades, 1990.
- Canevaro, A. *Els infants que es perden al bosc: identitat i llenguatges en la infància*. Vic: Eumo Editorial, 1985.
- Cardús, S. *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Cunningham, C ; Davis, H. *Trabajo con padres: marcos de col'laboración*. Madrid: MEC, Siglo XXI de España, 1988.
- Giné Giné, G. «El contexto familiar y retraso en el desarrollo. Análisis de la relación padres-bebé». *Investigación en discapacidad*. Siglo Cero, vol 26 (1995), núm 157.
- Harlan, L. *El niño Salvaje de Aveyron*. Madrid: Alianza Universidad, 1984.
- Kaye, K. *La vida social del bebé. Cómo los padres crecen personas*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1996.
- Lacasa, Pilar *Familias y escuelas: caminos de la orientación educativa*. Madrid: Visor, 1997.
- Schaffer, H. R. *El contexto sociofamiliar en la educación de la infancia*. Temas de infancia. Centro de Publicaciones del MEC/Rosa Sensat, Madrid, 1993.
- Vila, A. *Els fills diferents*. Barcelona: Barcanova, 1991.

Aspectes Didàctics i Organitzatius de l'Educació Especial

PROFESSORS: Robert RUIZ i BEL

Jesús VALERO i GARCIA

Quadrimestral. 6 Crèdits

OBJECTIUS:

En el marc del conjunt d'assignatures que constitueixen el Pla d'Estudis de la Diplomatura de Mestres d'Educació Especial, l'assignatura «Aspectes Didàctics i Organitzatius de l'Educació Especial» té una doble significació. D'una banda, la de representar una contunitat en relació a les fites que es plantegen a l'assignatura «Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial», pel que fa a aspectes generals i transversals en la formació dels estudiants en relació al coneixement d'aspectes conceptuals, pràctics i estructurals de l'Educació Especial a Catalunya, a l'Estat espanyol i a sistemes educatius d'altres països. D'altra banda, i en estar situada en el pla d'estudis del darrer curs de la Diplomatura, l'assignatura planteja objectius d'aprofundiment, ampliació i consolidació, així com de vincle amb un ampli conjunt d'assignatures cursades amb anterioritat i simultàniament. És en aquest sentit que les fites generals que es pretén que els i les estudiants assolixin en cursar l'assignatura es poden resumir en els següents enunciats:

1. Ampliar, aprofundir i consolidar els conceptes i procediments relacionats amb:
 - l'ordenament legal i normatiu de l'Educació Especial a Catalunya, l'Estat espanyol i d'altres països,
 - les pràctiques escolars dels mestres d'educació especial enteses com a suports a l'aprenentatge de l'alumnat amb necessitats especials, a mestres i professors i altres persones i professionals vinculats a l'educació especial.
2. Desenvolupar capacitats de comprensió, anàlisi i crítica de les comeses canviats dels mestres i, particularment, dels mestres d'educació especial.
3. Aprofundir en el disseny i aplicació de suports des de perspectives coherents amb els fonaments i les assumpcions de l'actual sistema educatiu: suports en recursos, tècnics, en avaluació i actitudinals.
4. Aprofundir en les diferents comeses dels mestres d'educació especial en relació a l'es adequacions del currículum: col·laborar en el disseny i aplicació d'adequacions curriculars individualitzades i en l'elaboració o millora de bases curriculars comunes.

CONTINGUTS

1. Els Sistemes d'Educació Especial
 - 1.1. Principals models en el context internacional.
 - 1.2. Els models de sistemes d'Educació Especial a Catalunya i l'Estat Espanyol.
 - 1.3. Aspectes normatius de l'Educació Especial a la LOGSE i en el seu desenvolupament.
 - 1.4. Compatibilitat del marc normatiu i conceptual a Catalunya i a l'Estat Espanyol amb posicions Inclusive.
 - 1.5. Els diferents elements dels sistemes d'educació especial: personals, professionals, institucionals, tècnics i normatius.
 - 1.6. El concepte d'ordinari versus el concepte de general; el concepte general versus el concepte de comú; el concepte d'individualització versus el concepte de personalització.
2. Les funcions dels mestres d'Educació Especial
 - 2.1. Els models d'actuació dels mestres d'educació Especial a Catalunya i a l'Estat Espanyol. Intervenció en les diferents etapes educatives.
 - 2.2. Altres models d'intervenció educativa en relació a l'alumnat amb necessitats educatives especials.
 - 2.3. La intervenció Educativa com a suport en entorns comprensius i inclusivus. Organització i Tipus de suports.

- 2.4. Els marges d'intervenció dels mestres d'educació Especial a Catalunya i a l'Estat espanyol.
3. Aprofundiment sobre la situació actual de l'Educació Especial a Catalunya i a l'Estat espanyol
 - 3.1. Serveis en centres i serveis en sectors.
 - 3.1.1. Serveis en centres a les etapes de l'Educació Infantil i l'Educació Primària: centres públics i centres privats.
 - 3.1.2. Serveis en centres a l'Etapa de l'Educació Secundària Obligatòria: centre públics i centres privats.
 - 3.1.3. Serveis en centres d'educació especial.
 - 3.1.4. Serveis en sectors en les diferents etapes educatives.
4. Escolarització d'alumnat amb necessitats educatives especials
 - 4.1. Actualització en terminologia i pràctiques en relació a les necessitats especials de l'alumnat.
 - 4.2. Actualització sobre procediments d'escolarització.
 - 4.3. Escolarització compartida i altres formes d'intervenció dels centres d'educació en l'atenció a les necessitats especials dels alumnes en els centres d'educació infantil, primària i secundària.
- 5.- Actualització en Adequacions Curriculars
 - 5.1. La personalització de l'ensenyament i els antecedents de les ACI: els IEP i altres mesures de personalització d'atenció a les necessitats especials dels alumnes.
 - 5.2. Aprofundiment en mesures de personalització i adequacions curriculars.
 - 5.3. Aprofundiment en l'ensenyament multinivell: mesures de personalització i de diversificació; els concepte de Base Curricular Comuna; mesures personalitzades de prioritització, avaluació i participació.
 - 5.4. Adequacions curriculars en diferents nivells del currículum.
 - 5.5. Modificacions del currículum: individuals i globals de centre.
 - 5.6. Pràctica d'adequacions i modificacions del currículum. Cartes personalitzades de prioritats, de participació i d'avaluació.

METODOLOGIA:

En general les classes comprendran exposicions del professor sobre els continguts de l'assignatura i exercicis i pràctiques dels estudiants sobre aquests continguts.

Una vegada desenvolupades les primeres classes, una part de les sessions s'emprarà en l'elaboració, per grups, del treball de l'assignatura sobre elaboració de bases curriculars comunes i la seva adequació personalitzada, amb el suport i supervisió del professor. Atès que la realització d'aquest treball en les seves múltiples fases està preparada per desenvolupar capacitats d'intervenció i programació, a l'hora que té vinculacions amb la resta de continguts de l'assignatura, la participació de cada estudiant en el procés de realització del treball és fonamental per al necessari assoliment dels objectius descrits en aquest programa.

AVALUACIÓ:

L'avaluació i qualificació dels/les estudiants es fonamentarà en dues activitats:

- a) un examen individual sobre els continguts de l'assignatura.
- b) un treball de grup sobre elaboració de bases curriculars comunes i la seva personalització per a un alumne que presenti necessitats educatives especials.

El professor informarà verbalment i per escrit, a partir de la primera classe, dels criteris d'avaluació i qualificació relatives a cadascuna d'aquests activitats i de l'índex i calendari previstos pel treball de grup.

BIBLIOGRAFIA:

- Collicot, J. (1990). «Implementing Multilevel Instruction: Strategies for Classrooms Teachers». Dins Porter, G., i Richler, D. *Changing Canadian Schools: Perspectives on Inclusion and Disability*. Toronto: The Allen Roehner Institute, p 9-34.
- Ford, A., Davern, L. i Schnorr, R. (1999) «Educació inclusiva. Donar sentit al currículum». *Suporis* vol. 3, núm. 2, p. 172-188.

- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1992) *Educació Primària. Currículum*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1992) *El projecte curricular i la programació. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou sistema educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1993) *Educació Infantil. Currículum*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1993) *Àrea de Tecnologia. Currículum*. Educació Secundària Obligatoria. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1994) *L'avaluació a l'Educació Primària. Orientacions per al desplegament del currículum*. Educació Infantil i Primària, Nou sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1995) *Modificacions i adaptacions del currículum. Orientacions per al desplegament del currículum*. Educació Infantil i Primària. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. *Instruccions d'organització i funcionament dels centres docents per al curs corresponent*.
- Generalitat de Catalunya. *Instruccions per a la matriculació d'alumnes en els centres docents per al curs corresponent*.
- Idol, L. (1998) «Qüestions clau relacionades amb la construcció d'escoles inclusives». *Suports* vol.2, p 42-56.
- Lovitt, T.C. i Horton S.V. (1997) «Estratègies per adaptar els llibres de text de ciències per als joves amb dificultats d'aprenentatge». *Suports* vol. 1, núm. 2, p. 150-164.
- Porter, G.L. i Richler, D. (1991) «Changing Special Education Practice». Dins *Changing Canadian Schools: Perspectives on Inclusion ans Disability*. Toronto. The Allen Roeher Institute, p. 9-33
- Rodriguez, R. (1999) «Una Adequación Curricular Individualizada para una niña con Síndrome de Down con 3 años de edad en la escuela ordinaria». Dins Jiménez, P. *Educación Especial e Integración Escolar I Social en Cuba (1)*. Málaga: Aljibe, p. 241-272.
- Ruiz, R. (1988) «Técnicas de Individualización Didáctica. Educación i Futuro». *Monografias para la Reforma*. Madrid. Editorial Cincel.
- Ruiz, R. (1989) *Adequacions Curriculars Individualitzades (ACI) per a alumnes amb necessitats educatives especials*. Documents d'Educació Especial, 11. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament.
- Ruiz, R. (1997, a) «Les Adaptacions Curriculars Individualitzades a l'Escola Inclusiva com a elements d'un sistema. Consideracions sobre al seva extrapolació al nostre sistema Educatiu». *Suports* vol. 1, núm. 1, p. 45-53.
- Ruiz, R. (1997, b) «Atenció a la diversitat en l'educació secundària obligatòria: una perspectiva inclusiva», *Revista del Col·legi*, núm. 101, p. 21-26.
- Ruiz, R. (1999). «Algunes reflexions i propostes sobre aspectes conceptuals i pràctics de les Adequacions Curriculars. Disseny de "Bases Curriculars Comunes" per a tot l'alumnat i adequació personalitzada del currículum». *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 121-148.
- Stainback, S. i Stainback, W. (1999). *Aulas Inclusivas*. Madrid: Narcea.

Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Motòrica

PROFESSORA: Olga PEDRAGOSA i XUCLÀ

Anual. 6 crèdits

OBJECTIUS:

Un cop desenvolupada l'assignatura es pretén que els estudiants siguin capaços de:

1. Conèixer les característiques i implicacions de les discapacitats motrius en l'àmbit escolar.
2. Utilitzar estratègies educatives i psicopedagògiques per a l'atenció de l'alumnat que presenta alteracions motrius, per a la intervenció directa amb l'alumne i per a la col·laboració amb mestres i professors.
3. Preparar o adequar materials de finalitat educativa atenent les particularitats i necessitats de manipulació, desplaçament i comunicació que pot requerir l'alumnat amb discapacitats motrius.
4. Utilitzar els recursos informàtics i tecnològics per a l'atenció de l'alumnat amb necessitats educatives especials vinculades de discapacitats motrius.
5. Conèixer els principals serveis, recursos i prestacions que s'adrecen a les persones amb discapacitats motrius.
6. Disposar d'unes expectatives positives envers les persones amb disminució basades en les seves possibilitats i en la generació de suports adequats a les seves necessitats des d'una dimensió professional i social.

CONTINGUTS:

Els continguts de l'assignatura es desenvoluparan a partir dels següents temes:

1. La disminució física; aspectes generals
2. Paràlisi cerebral
3. Espina bífida
4. Miopaties; lesió medul·lar; traumatisme cranial
5. L'avaluació psicopedagògica de l'alumne amb discapacitat motriu
6. Habilitats bàsiques
7. Necessitats bàsiques
8. Sistemes alternatius i augmentatius de comunicació
9. La tecnologia com a suport per a l'assoliment de fites educatives per part de l'alumnat amb discapacitats motrius
10. Recursos, serveis i prestacions per a persones amb disminució

METODOLOGIA DE TREBALL:

El desenvolupament de les sessions combinaran les exposicions de la professora amb la realització d'activitats pràctiques per part de l'alumnat –de forma individual o en petits grups–. Aquestes exposicions es complementaran amb vídeos i lectures recomanades segons cadascun dels temes tractats.

AVALUACIÓ:

L'avaluació del grau d'assoliment dels objectius de l'assignatura per part de l'alumnat es realitzarà a través de les següents activitats:

- a) La realització d'una *prova escrita*.
- b) *Treball* –individual o en petit grup– d'ampliació sobre algun dels temes que tracta l'assignatura.
- c) Realització de diferents activitats pràctiques a l'aula.

La qualificació total de cada estudiant es basarà en la suma de les tres notes obtingudes en cadascuna de les esmentades activitats, segons els percentatges següents: activitat a) un 65%; activitat b) un 25% i les activitats c) un 10%.

BIBLIOGRAFIA:

- Ajuriaguerra, J. de (1993) *Manual de psiquiatria infantil*. Barcelona: Toray-Masson.
- Basil, C. Soro-Camats, E., Rosell, C. (1998) *Sistemas de signos y ayudas técnicas para la comunicación y la escritura. Principios teóricos y aplicaciones*. Barcelona: Masson.
- Bethlem, J.; Knobbout, C.E. (1993) *Enfermedades neuromusculares*, Barcelona: ASEM
- Botella, E. (1992) *L'esport i la paràlisi cerebral*, Barcelona: Departament de Benestar Social- Generalitat de Catalunya.
- Diversos autors (2001) *Apoyos digitales para repensar la Educación Especial*. Barcelona: Octaedro EUB.
- Gallardo, V. Salvador, M.L. (1994) *Discapacidad Motórica: aspectos psicoevolutivos y educativos*. Malaga: Aljibe.
- Mas i Dalmau, J. (1984) *Psicopedagogia de la paràlisi cerebral infantil*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Puigdellívol, I. (coord). (1993) *Necessitats Educatives Especials*. Vic: Eumo Editorial.
- Sanchez, R. (1997) *Ordenador y discapacidad*. Madrid: CEPE.
- Sotillo, M. (1993) *Sistemas Alternativos de Comunicación*. Madrid: Trotta.

Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Mental

PROFESSOR: Josep FONT i ROURA

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

1. Adquirir una visió renovada dels alumnes amb condicions de retard mental, de les seves característiques i necessitats.
2. Conèixer aquells components teòrics i pràctics que caracteritzen una resposta educativa adequada als alumnes amb condicions de retard mental. Saber aplicar aquests coneixements en situacions i contextos determinats.
3. Tenir un coneixement bàsic de la recerca en el camp del retard mental i de les línies de treball actuals.
4. Prendre una actitud favorable cap als alumnes amb condicions de retard mental.

CONTINGUTS TEÒRICS:

1. El concepte de retard mental.
 - 1.1 Evolució històrica del concepte de retard mental.
 - 1.2 Descripció i interpretació del retard mental.
 - 1.3 El nou concepte de retard mental des d'una perspectiva interactiva.
2. Aspectes evolutius dels alumnes amb retard mental.
 - 2.1 Característiques bàsiques
 - 2.2 Nivells previsibles de desenvolupament, aprenentatge i relació.
 - 2.3 Grau i tipus de necessitats
3. La identificació, avaluació i valoració de les necessitats educatives especials dels alumnes amb retard mental.
 - 3.1 La presa de decisions en l'avaluació de l'alumne.
 - 3.2 Dimensions a avaluar.
 - 3.3 Sistemes i proves d'avaluació.
 - 3.4 La identificació i determinació de les necessitats educatives: L'avaluació comprensiva
4. Característiques de la resposta educativa.
 - 4.1 Criteris generals.
 - 4.2 Els serveis i suports més freqüents en les diverses etapes educatives
 - 4.2 Adaptacions curriculars.
 - 4.3 Estratègies educatives fonamentals.
 - 4.4 Avaluació del progrés.
5. Estratègies educatives en les diferents àrees bàsiques i curriculars.
 - 5.1 Autonomia personal i social.
 - 5.2 Comunicació i llenguatge.
 - 5.3 Lectura i matemàtiques.
 - 5.4 Preparació per a la vida.
 - 5.5 Formació laboral i per al treball.
6. Les adaptacions de materials.
 - 6.1 Els principis del disseny curricular efectiu. El disseny universal per a l'aprenentatge.
 - 6.2 Les adaptacions de materials en les àrees de llengua i matemàtiques.
 - 6.3 Les adaptacions de materials en les àrees de naturals i socials.
7. Estratègies educatives per al tractament dels problemes de comportament.

- 7.1 El suport conductual positiu. Assumpcions i característiques.
- 7.2 L'avaluació funcional.
- 7.3 L'elaboració de plans de suport
- 8. La col·laboració dels pares en el procés educatiu dels alumnes amb retard mental.
- 9. Metodologia i models d'investigació en el camp del retard mental.
 - 9.1 Coneixement de la recerca existent en el retard mental.
 - 9.2 Coneixement de la metodologia d'investigació
 - 9.3 Models d'investigació aplicada de cas únic.

CONTINGUTS PRÀCTICS:

1. Inventari i arxiu de materials curriculars, programes i sistemes d'avaluació pel alumnes amb condicions de retard mental.
2. Elaboració de proves i sistemes d'avaluació i identificació de necessitats.
3. Estudi i seguiment d'un cas individual (avaluació, identificació de les necessitats i del perfil de suports, establiment de la proposta curricular, elaboració d'una unitat de programació).
4. Elaboració de programes d'intervenció en les diferents àrees curriculars.
5. Elaboració i exposició de treballs de revisió bibliogràfica sobre temes rellevants dels continguts teòrics.

AVALUACIÓ:

S'avaluarà l'assignatura a partir de:

- Una prova escrita al final de cada quadrimestre.
- Ressenyes de llibres i articles.
- Elaboració d'una carpeta del conjunt de treballs realitzats a classe.
- Elaboració i presentació de treballs pràctics, tant individuals com en grup, relacionats amb els continguts de l'assignatura.
- Assistència i participació activa a la classe.

BIBLIOGRAFIA

- American Association on Mental Retardation (1997). *Retraso Mental. Definición, clasificación y sistemas de apoyo*. Madrid: Alianza Editorial.
- Bautista Jiménez, R. (1991) *Necesidades Educativas Especiales. Manual Teórico práctico*. Málaga: Aljibe.
- Benedet, M.J. (1991) *Procesos cognitivos en la deficiencia mental. Concepto, evaluación y bases para la intervención*. Madrid: Pirámide.
- Brenan, W.K. (1988) *El Currículo para niños con necesidades especiales*. Madrid. MEC/Siglo XXI.
- Brown, L. (1989) *Criterios de Funcionalidad*. Barcelona: Milán.
- Carr, E.G. i col. (1996) *Intervención comunicativa sobre los problemas de comportamiento*. Madrid: Alianza Editorial.
- Centro Nacional de Recursos para la Educación Especial. *El alumno con Retraso Mental en la escuela ordinaria*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia.
- Clemente, M. (2001) *Enseñar a leer*. Madrid: Pirámide.
- Clemente, M. i Domínguez, A.B. (1999) *La enseñanza de la lectura. Enfoque psicolingüística y sociocultural*. Madrid: Pirámide.
- Coll, C.; Marchesi, A. i Palacios (comp.) (1990) *Desarrollo psicológico y educación, I, II i III*. Madrid: Alianza Editorial.
- Cunningham, C i Davis, H. (1988) *Trabajar con los padres. Marcos de colaboración*. Madrid: MEC/Siglo XXI.
- Donlon, E.T. i Fulton-Burton, L. (1989) *La enseñanza de los deficientes severos y profundos. Un enfoque práctico*. Madrid: MEC/ Siglo XXI.

- Giné, C. (1997) *Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials*. Barcelona: Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya.
- Hegarty, S. i Pocklington, K. (1989) *Programas de integración. Estudios de casos de Integración de alumnos con necesidades especiales*. Madrid: MEC/ Siglo XXI.
- Illán, N. (1996) *Didáctica y organización en Educación Especial. Málaga: Ediciones Aljibe*.
- Ingalls, R.P. (1982) *Retraso Mental. La nueva perspectiva*. Mèxic: El Manual Moderno.
- Johnson, D.W., Johnson, R.T. i Holubec, E. (1999) *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Barcelona: Paidós.
- Kameenui, E.J. i Simmons, D. (1999) *Toward successful inclusion of students with disabilities: The architecture of instruction. An overview of materials adaptations*. Reston, Virginia: The Council for Exceptional Children.
- Katims, D. (2000) *The quest for literacy: Curriculum and instructional procedures for teaching reading and writing to students with mental retardation*. Reston: Council for Exceptional Children.
- López, M. i col. (2000) *DIAC. Documento individual de adaptación curricular*. Barcelona: Praxis.
- Molina, S. (1994) *Deficiencia Mental. Aspectos Psicoeducativos y Educativos*. Granada: Aljibe.
- Molina, S. i Gómez, A. (1992). *Mitos e Ideologías en la Escolarización del niño Deficiente Mental*. Saragossa: Mira Editores.
- Muntaner, J.J. (2001) *La persona con retraso mental. Bases para su inclusión social y educativa. Guía para padres y educadores*. Málaga: Aljibe.
- Ortiz González, M.C. (1991) *Temas Actuales de Educación Especial*. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca.
- Ovejero, A. (1990). *El aprendizaje Cooperativo. Una alternativa eficaz a la enseñanza tradicional*. Barcelona: PPU
- Repp, A.C. i Horner, R.H. (2000) *Análisi funcional de problemas de la conducta*. Madrid: Paraninfo-Thomson Learning.
- Salvia, J. i Ysseldyke, J.E. (1981) *Evaluación en la educación especial*. Mèxic: El Manual Moderno.
- Troncoso, M.V. i Del Cerro, M.M. (1998). *Síndrome de Down: lectura y escritura*. Barcelona: Masson.
- Vera, A. (1994) *Introducción a la Psicología de la Deficiencia Mental*. Valencia: Promolibro.
- Verdugo, M.A. (1995) *Personas con discapacidad*. Madrid: Siglo XXI.
- Verdugo, M.A. i Bermejo, B.G. (1998). *Retraso Mental. Adaptación social y problemas de comportamiento*. Madrid: Pirámide.

